

RÓZSATEJ
kifűző teig-ápolószert 2 K
fiatalos üdéséget kölcsönöz a bőrnék.
balzsamszappan hozzá 60 f.

OSAN kifűző fogápoló száj-
viz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE legjobb
húsfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedi festékét.
Sötétszókere, barnára és feketére

ANTON J. CERNY, Wien, levélre
XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Lerakat I. Wallfischg. 5.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Califig

kellemes, hatásos hashajtó szer
felnőtteknek és gyermekeknek
egyaránt.

Enyhe és biztos hashajtó, hatását orvosok
többszörösen kipróbálták, ezért a „Califig”
néven ismert Kaliforniai Fügeszörp tisz-
tasága és rendkívül jóhatású tulajdonságai-
nál fogva állandó vagy mielő székrekedés,
emésztési zavarok és étvágytalanság esetén
orvosok által ajánlott, szívesen használt szer.
Különösen kell ügyelni a „Califig” védjegyre.
Minden gyógyszerárban kapható. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

BLUZOK *princesse* **RUHÁK**
costum és pongyolák

FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI. Andrássy-út 48.
Divatlap ingyen!

BUTOR Telt kebel elérésére.
Szép kebel szerze-
ni, ma már nem ké-
pez tüköt a hölgy-
világ előtt, a mód-
a „Pillules Ori-
entales” (le-
letti labdacok)
esodlatos ha-
tása ismeretes.
Ezek a pillulák
valóban
azon tulaj-
donságai-
birtok-
hoz, hogy a
kebel kifejez-
tük, megszárdítják
és újalakítják, ép úgy a nyak és
vállcsontok íreit megszüntetik
az által, hogy a kebelnek kecses
teljesítség kölcsönöznek a mellk.
hogy a derekat kibővítsék. A
keleti pillulák főleg keleti nő-
vénykivonatból készülnek és az
ártalmas arzénből teljesen mentes-
sek. Hatását nem szabad hasonl-
ozni más külső vagy belső hasz-
nálatra szolgáló szerrel össze-
vetni. Egy több mint 20 évi
eredmény a Pillules Ori-
entales hírnevét megerősítette annyira,
hogy úgy a fiatal lányok
mint az asszonyok az egyedül
való kebelre tegyen szert. Könnyű és
diszkrét kezelés, tartós eredmény
már 2 havi használat után. Egy
üvegcské használata utasítással
6.45 kor., utóvéttel 6.75 kor. Fő-
raktár Budapest, Török József
VI. Király-utca 12. Prágában
Fr. Wittek & Co. Wassergasse 19.

Sarkány I.
butoriparosnál, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 26. sz.
műhely és raktár.

Szücsmester
SCHWARTZ MÁRTON
Budapest, VII., Károly-
körút 17. szám.
Dús választék
szőrme árakban.
Mérték utáni rendelések.
FIGYELEM!!!
50,000 pár cipő!
4 pár cipő csak K 7.50
Több nagyobb pár fizetékép-
telensége következtében megbízhatom
nagyobb mennyiség árának eladá-
sára melyen előállítási áron alul.
Eladók tehát 2 pár ur, 2 pár női
füzős cipőt jól elkészítve, elegán-
san kiállítva összesen 7 K 30 fill-
ért. — Nagyság szempontjában
adandó meg. — Küldés utánvétellel.
S. URBACH cipő-kiadó
Kraakau 88. Kiszállítás meg-
engedve, vagy a pénzt visszazadom.

Párisi világkiállítás „Grand Prix 1909.”

Kwizda-fele Restitutions-fluid
mosóvíz lovak számára
Szóvédjegy, cizme és csomagolás véle.

Egy üveg ára 2 K 80 f.

40 év óta az uvari- és verseny-
tétállókban van használatban nagy-
gyobb strapáknál elő- és utóerő-
sítőül, inak merevségénél,
stb. az idomításnál kiváló
munkára képesíti a lovakat

Kwizda-fele Restitutions-fluid
csak a mellék-
védjegyvel va-
ló. Képes ár-
jegyeket ingyen
és bérmentve
Főraktár: Török József gyógy-
szerész, Budapest, Király-u. 12
és Andrássy-ut 26.

Miért használja Ön a
MENTHOL FOGSZAPPANT?

Mert ez a legjobb és legolcsóbb fogtisztító szer.
Legjobb azért, mert fertőtleníti, szagtalanítja a
szájüreget, a fogakat fehérre teszi s a romlástól
megóvja. Legolcsóbb azért, mert a menthol fog-
szappan sokkal tovább eltarthat, mint az enyhébbes
fogkrémek és szájvizek. — Ár: gyógyszerárakban
1 korona. — Készíti SZTRAKA gyógyszer. Moholon.

**Vegyi tisztítás, ruha-
festés, gőzmosás**
ozimú ismertető füzetet bárkinek bérmentve
küld Hattenberger Béla, Kassa. ▲▲▲▲▲

Évi hat huzás 1.000,000, 500,000, 300,000, 200,000, 100,000, 75,000 koronás
főnyereményekkel és számos nagy mellékyereménnyel.

Legkisebb nyeremény 140 K készpénz és egy nyereményjegy, mely utóbbi készek vagyunk drbanként 50 K árban megvenni.

Legközelebbi huzás f. hó 24-én 300,000 koronás főnyereménnyel.

**A Magyar Jelzálog-Hitelbanki Konverzionális Sorsjegyeket,
főnyereménye egy millió korona,**
következő alapon adjuk el:

- I. Készpénz:etés ellen a napi árfolyamon, vagyis jelenleg drbként 124 K árban.
a) A sorsjegyeket utóvétellel vagy a napitár előzetes beküldése ellen portómen-
tesen küldjük.
b) Darabonként 10.— korona előleg beküldése ellen a sorsjegyeket szám-
jegyzék kiadása mellett és azonnali nyereményjogosultsággal a vevő részére őrizetbe
veszük és a jelenleg 124.— koronát kitevő napi árból hátralékos 114.— koronát a vevő
terhére írjuk, mely hátralékból 14.— korona 1909 június hó 1-ig küldendő be, míg a
fennmaradó 100 korona, feltéve, hogy váratlan áresés nem áll be — tetés szerinti
részletekben törlesztendő. A megterhelendő hátralék utáni kamatok, melyeket 1909 decem-
ber hó 31-ig kedvezménykép 5 1/2%-ban állapítunk meg, negyedévenként utólag fizetendők.
- II. Részlet:ív alakjában, darabonként 30 havi 5 koronás részletekre.
A megrendelőjegy és az első részlet beküldése ellen küldjük az 1883. évi XXXI.
t.-cz. értelmében kiállított, a sorsjegyek számait és sorozatait feltüntető részletet, mely-
nek alapján a részlet:ív vevője már részt vesz a huzásokon és az összes rész-
letek lefizetése után a sorsjegy tényleges tulajdonába jut.

„HERMES” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság Budapest, IV., Koronaherceg-utca 5.
Takarékbetéteket a legkedvezőbb kamat-
lábban kamatoztatunk. Safe-deposit fiókjukat a fél saját zára alatt évi
16 kor.-tól kezdve adunk bérbe. Minden-
nemű sorsjegyet kisorsoláshól eredő árves-
teség ellen biztosítunk.

A kiadásunkban megjelenő „HERMES” sorsolási ellenőr előfizetési ára évi 2 korona.

<p>Megrendelőjegy készpénzfizetésre.</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel felkérem Önöket, hogy hirdeté- ményük alapján darab magyar jel- záloghitelbanki konverzionális sors- jegyet portómentesen címemre elküldeni sziveskedjenek.</p> <p>Az ellenérték fejében a 124.— korona vagyis koronát sziveskedjenek a küldeménynek utánvenni, — postautal- ványon küldök. —</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>	<p>Megrendelőjegy 10 K előleg beküldése esetén.</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel megrendelek Önöknél hirdeté- nyük alapján darab magyar jel- záloghitelbanki konverzionális sors- jegyet darabonként 124.— korona árban és kérem, hogy a sorsjegy — t részemre őri- zetbe venni és nekem a számszójegyeket be- küldeni sziveskedjenek.</p> <p>Előleg fejében küldök darabonként 10 koronát, vagyis koronát posta- utalványon és kérem, hogy engem a hátra- lékos összeggel megterhelni és nekem a há- tralékos nyomtatványokat aláírás végett beküldeni sziveskedjenek.</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>	<p>Megrendelőjegy részlet:ívre.</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel megrendelek Önöknél hirdeté- nyük alapján egy az 1883. évi XXXI. t.-cz. értelmében kiállított részlet:ívet darab magyar jelzáloghitel- banki konverzionális sorsjegyről darabonként 30 havi 5 koronás részlet:í- zésre, és felkérem Önöket, hogy a részlet- ívet címemre beküldeni sziveskedjenek. Az első részlet fejében koronát kü- ldök Önöknél postautalványon. Tudomásom veszem, hogy az eredeti sors- jegyek átvételre alkalmasul a törvényes bé- lyegilletékek és felmerült portóköltségek áttalám megtérítendőek.</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>	<p>Megrendelőjegy ígervényre</p> <p>„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságának Budapestén.</p> <p>Ezennel megrendelek Önöknél hirdeté- nyük alapján darab ígervényt, a magyar jelzáloghitelbanki konverzionális sorsjegyeknek 1909 április 24-én megtar- tandó huzására és a darabonként 9.— ko- ronás ár fejében koronát postautalványon címükre elküldtem.</p> <p>Kelt 1909</p> <p>Olvasható aláírás:</p> <p>Pontos cím:</p>
--	--	--	---

VASÁRNAPI UJSÁG

17. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 25.

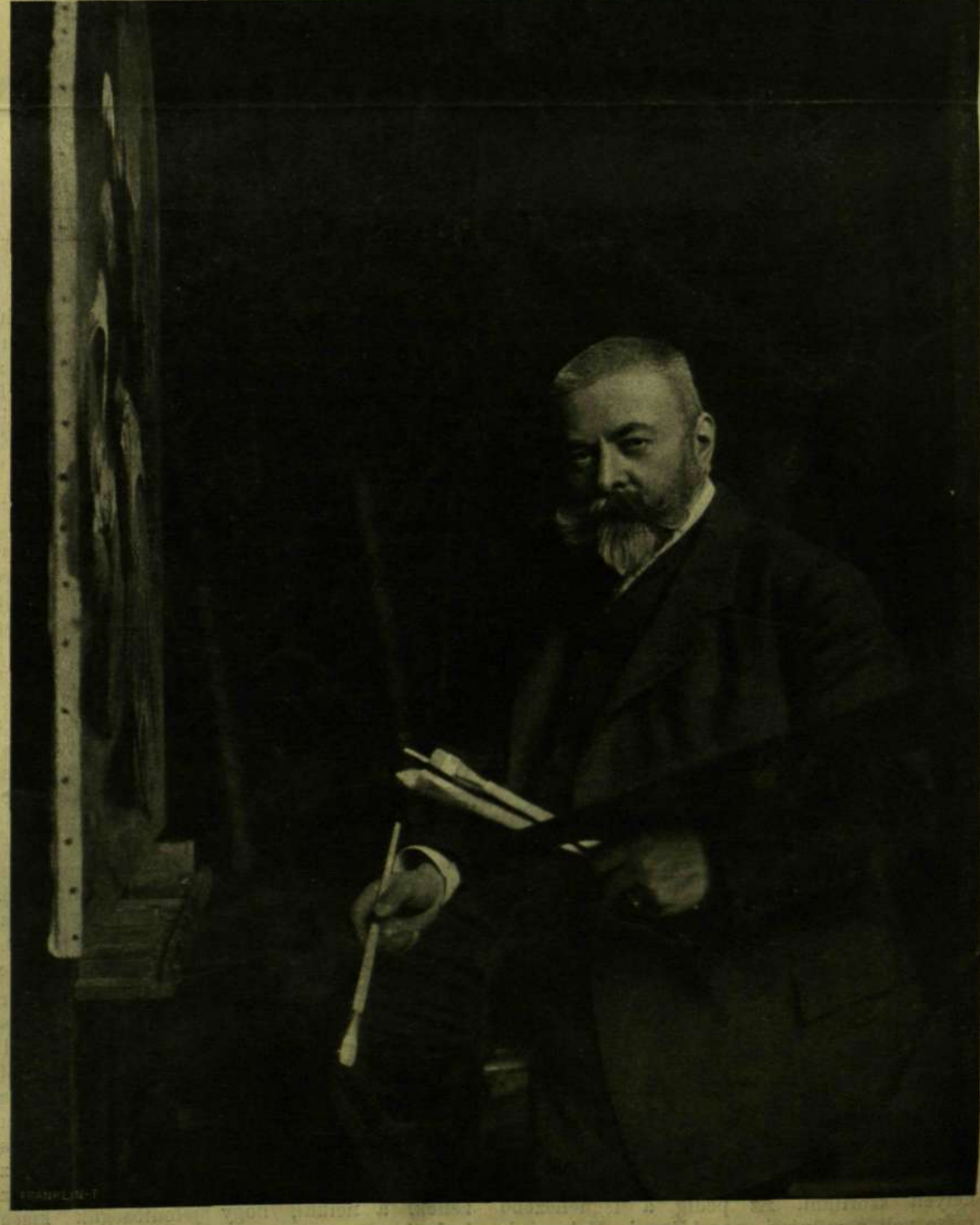
Szerkesztőség: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 18 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldíj is esatolandó.

BENCZÜR GYULA KÉPE.

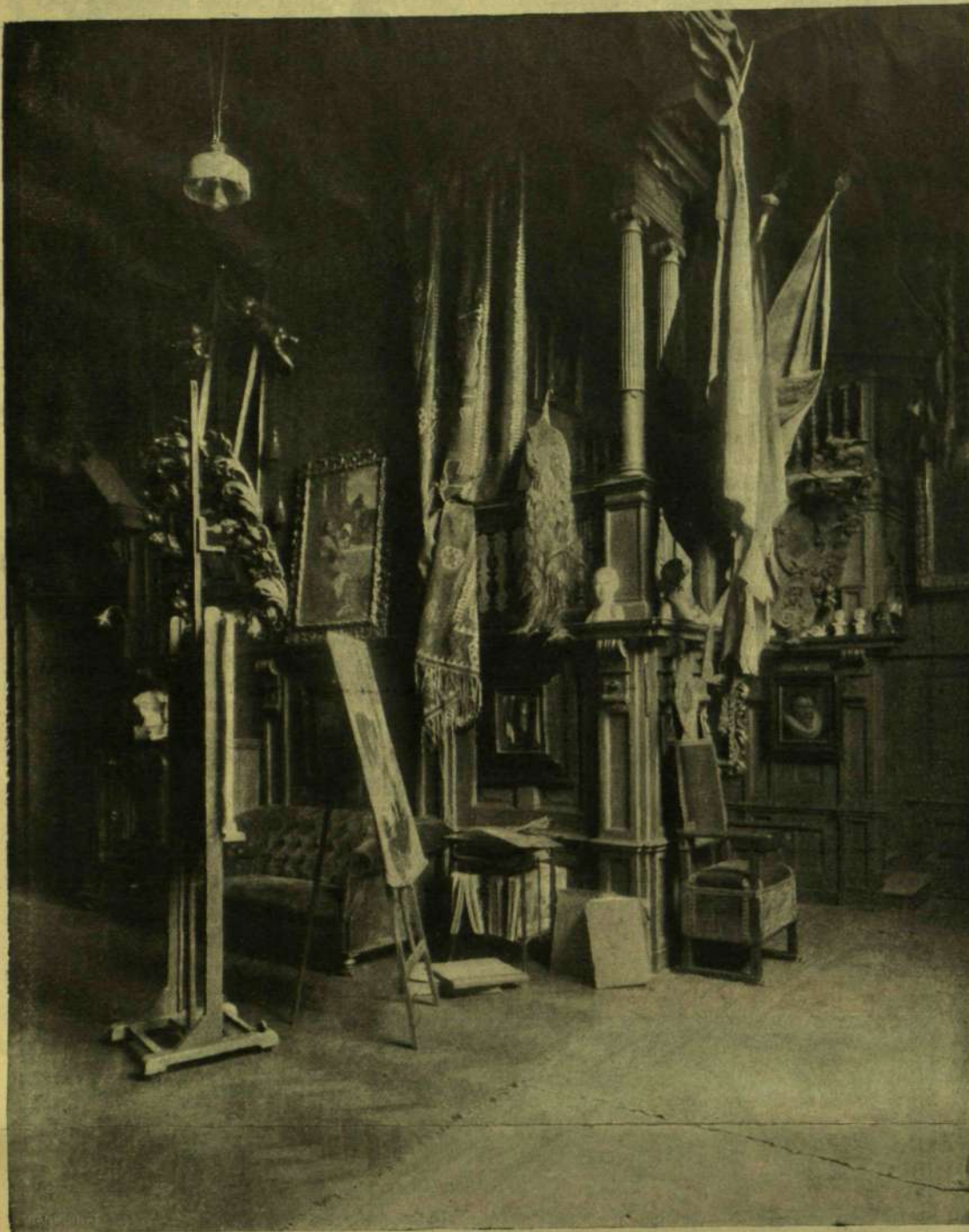
NYOLCOZVANAS évek elején történt, hogy az
akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter,
A Trefort Ágoston, idegenben élő kiváló mű-
vésznököt, Benczúr Gyulát, a müncheni aka-
démiairól haza hívta és egy ujonnan felállított
művészi felsőiskola élére állította. Benczúr
minden kecsgetető kilátások nélkül ott hagyta
dicsősége színterét és hazaköltözött Budapestre.
Követtek azon művészek is, a kiket az ő ki-
alakuló művészi egyénisége körébe hódított.
Rövid pár esztendő alatt felépült Budapest fő-
város áldozatkésztes támogatásával a Bajza-
utca művésznegyede. A szerény műtermek-
ben szorgalmas munka folyik és a régi And-
rássy-úti Műcsarnok kiállításain új tehetségek
nevei tűnnek fel az ismeretlenség homályából.
Benczúr Gyula kitaró munkásságát a siker
koronázta.
Az úttörés nehéz munkájában pedig igen
szerény körülményekkel kellett egyelőre meg-
elégednie. Abban az időben a kormány nagy-
nyon keveset juttatott a képzőművészetek tá-
mogatására. Nem voltak mecénások. Csak a
kisebb méretű és árú műtárgyak találtak néha
vevőre.

Tizenöt esztendei vajadás után végre javul-
nak a körülmények és a kormány maga tekin-
telyes összeget utal ki a közoktatásügyi mi-
niszter kezeihez a czélból, hogy az ujonnan
épülő Szépművészeti Múzeum számára meg-
szerezhesse a kiválóbb műtermékeket.
A megrendelésekkel elhalmozott művészek
munkásságáról beszámol az ezredévi kiállítás
új Műcsarnoka. Új nevek, új tehetségek kerül-
tek a nyilvánosság elé. A kormánynak azon
dicsőre méltó fáradozása, hogy történelmi
festményekben örökíttesse meg az elmúlt ezer
esztendő dicsőséges korszakait, sajnos azon-
ban nem sikerült. Alig három-négy művészi
alkotás akadt az elkészült megrendelések kö-
zött, mely kielégítette a várakozásokat. Ezek
is kisebb igényű történelmi epizód-megöröki-
tések voltak.

Ennek a nagyszabású műnek kivételét Ben-
czúr Gyulára bízták.
Benczúr művészetét ugyanis alig néhány al-
kotás képviseli Szépművészeti Múzeumunkban:
Vajk keresztelése és egy Bachánszó. Buda-
vár bevétel Budapest főváros tulajdonában
van. Magánosok között pedig alig van négy-

BENCZÜR GYULA FESTŐ ÁLLVÁNYA ELŐTT.

RÉSZLET BENCZÜR GYULA MŰTERMÉDŐL.

öt szerencsés, a kinek eredeti Benczúr alkotás függ falain. Benczúr e nagy felelősséggel és munkával járó megbízatást elfogadta és a közoktatási miniszteriummal kötött szerződést aláírva, 1893 őszén fogott hozzá a nagy munkához.

Már javában dolgozott a nagyméretű képen, mikor évek múlva jelentkezett egy mecénás is a kép költségeinek fedezésére 60.000 korona erejéig, néhai Mészáros Károly személyében, a ki készséggel vállalta magára a fizetés terheit, kikötve alapító levelében azt, hogy a műnek 1909 április 15-ikéig okvetlenül el kell készülnie, továbbá a jelenlevők tömegében apósának, Ribáry Ferencz főrendiházi tagnak, továbbá Rohonczy Gedeon és Fenyvessy Ferencz országgyűlési képviselőknek helyet kell biztosítani.

Benczúr minden várakozásnak és kikötésnek megfelelt. A mű kivételhez fűzött reményeket pedig túlszárnyalta. Egyhangú elfogulatlan kritika szerint Benczúr egy történelmi és művészi tekintetben máig úgyszólván egyedül álló művel gazdagította nemzeti kincseinket. Fényes tehetségének minden képessége és tudása benne van a hatalmas alkotásban.

A nagyméretű alkotást a «Vasárnapi Ujság» utolsóévi számában már bemutattuk, ezúttal a festmény művészileg kiemelkedő részleteivel foglalkozunk. Benczúr a végleges kivétel megkezdése előtt több nagyobb méretű vázlatot készített. A nehéz megoldástú mű ugyanis megkívánta, hogy a hatalmas embertömegben helyet foglaljon az ország minden jelese, vezérserepet vívó férfija. A hét és fél méter hosszú és négy méter magas festményen mintegy hetven arcképnek kellett helyett szorítani. Ez pedig a legnehezebb része volt a művészi megoldásnak. Helyes el-

osztással összekomponálni a hullámzó vonalú csoportokat, elosztani a pazar gazdagságú ruházatok színegyvelegét, érvényre juttatni a szereplők méltóságát megillető rangsorozatot. Mindezt az összehatás gyöngítése és a történelmi hűség mellözése nélkül.

És épen ennek a legnagyobb nehézségnek nagyszerű megoldása bizonyítja ma Benczúr csodálni való művészi tudását.

A királyi palota trónterme a jelenet színhelye. Központja a kép baloldali mezéjébe helyezett főcsoport, melynek kiemelkedő alakja a király. Körülötte sorakoznak az ország udvari és állami méltóságai. Ez a rész a kép legsikerültebb része. A király alakja, a főherczegek és zászlósorak csoportja első sorban mesteri arcképcsoportozat, egyenként és összevéve. Az alakok térbeli elhelyezése és szemet gyönyörködtető színpompája igazán Benczúros, a mint tanítványai mondják. Ez a csoport pedig mintegy 17 alakot egyesít a király közvetlen közelében. A király alakját, mozgását a mai napig élő művész így nem örökölte meg. Ez még nem is volt olyan nehéz feladat Benczúrnak, de volt ennél egy sokkal nehezebb: a királyné, a kit nem is lehetett élet után festeni. És mégis úgy ül ott, mintha élne.

Milyen színes bravúrral van ugyane csoport közvetlen előterében a háttal álló Csáky püspök festve, kezében az apostoli kereszttel! A szingazdag uniformisok, diszruhák között egy még színesebb papi violavörös taláros ruha.

A tróntól balra állanak a miniszterek sorakozva. Ez a rész is nagy gondot adott a mesternek, mivel a távlat és szinharmonia is azt követelte, hogy alárendeltebb csoportot képezzenek, a nélkül, hogy jelentőségük kisebb-
(Monaco.)

A kép középső terében áll Szilágyi Dezső, mondhatni nem festett, de élő alakja, fekete diszmagyarban. Élénk gesztussal beszél. A mozgása, tekintete olyan mesterileg van megörökítve, hogy ez egyedül is külön kiváló munka. Háta megett áll Károlyi Tibor, Vaszary Kolos, Széll Kálmán, gróf Csáky Albin, Tisza Kálmán és Schlauch Lőrincz, megismétlődő bizonyossága a nagy arcképfestő művészetének. A megettük alakuló csoportot Benczúr a kép jobb oldali előterébe hozta ki.

Ez a kép második csodálni való része. Három együtt mozgó alak. Háttal gróf Batthyány Lajos, gróf Festetics Taszilo és a fővegét megemelő gróf Zichy Jenő. Az ezek után helyezkedő embertömegben nagyszerű a két gróf Andrássy alakja, gróf Apponyi Albert és Berzeviczy Albert arcképe.

Hetvennégy történelmi, politikai vezérserepet vívó alak együtt, ilyen pompás színes csoportban egyesítve, az utókor számára megörökítve. A szemlélő az első pillanatban nem tudja, ha a kép előtt megáll, hogy tulajdonképpen minek szentelje figyelmét. Bámulja-e a hullámzó vonalaival változatos összeállítását, az izléses elhelyezést, beállítását, a közvetlenséget, avagy a művész egyedül álló nagy rajzoló képességét. Mindeme tudásaival Benczúr a képet olyan mozgalmassá és vonzó érdekességűvé tette, hogy eszünkbe sem jut az, hogy ez egy hivatalos megrendelés, melyet megkötött kézzel kellett megoldani, csaknem egészen lemondván a művészi szabadságról. Ez a mű részleteiben épen olyan nagybecsű, mint együttes hatásában.

Kilencz esztendő gazdag művészi tapasztalata mind érvényre jutott benne. De tévednék, ha azt állitanám, hogy ezzel a mester művészi tudásának tetőpontját érte el.

Minden korszaknak megvannak a maga művészi divatai. A gyönyörűsége vágyó szem minden téren újat kíván látni. A régi klasszikus meszgyén haladó alkotó tehetség egy-egy pillanatnyi sikerért feláldozza eddigi művészi hitvallását és kitér az egyenes útról, bizarr irányzatok áldozata lesz. Az arany középuton haladó jut el ahhoz a célhoz, melyig a régi kor klasszikus mesteri jutottak el, maradandó becsű műveikkel, melyek a kultúra örök kincsei maradnak minden korszakon át. Benczúr megmaradt ezen az egyenes uton. Művészi pályafutásának egyetlen esztendeje sem mult el a nélkül, hogy művei nyomot ne hagytak volna művészetünk történelmében. Ezzel a művével pedig valóságos történetíróvá lett, mert az ő esetjének nincsen szüksége magyarázó szövegre.
Pauer Géza.

ADJON ISTEN — MÁSNAK.

Adjon Isten békét, kedvet
Asszonyoknak, embereknek,
Sok örömet mindenkinek,
Pénzt, szerelmet, vágyat, hitet.
Gyönyörű-kék itt az Ég.

Úgy szeretném megtalálni,
Úgy szeretnék azzá válni,
Kinek az élet teher:
Az ember könnyen megy el.
Gyönyörű-kék itt az Ég.

Átaladni úgy szeretném
Sok hirtelen vágyam, eszmém,
Sok drága kincset, nagyot,
A mihez már vén vagyok.
Gyönyörű-kék itt az Ég.

Néha-néha szerelemmel
Telik meg az ilyen ember.
Néha-néha úgy megsajog,
Más bűnát, bú és más bajok.
Gyönyörű-kék itt az Ég.

Adjon Isten ifjúságot,
Szabadságot, boldogságot,
Egészséget, pénzt és hitet
Szerelmet, hirt mindenkinek.
Gyönyörű-kék itt az Ég.

(Monaco.)

Ady Endre.

GYÖNGYÖK.

Gyermek-kacaj mint pengő gyöngy pereg
A csend mélyébe alvó délután.
Játszik köröttem két apró gyerek,
Bámulnak bábón, kardon, sok csudán,
S kacajuk, mint a gyöngyosor, úgy pereg.

Lelekem könnyes virága megremeg,
Csodás sejtés indul rajt fakadásnak:
Én is, én is voltam egyszer gyerek,
Órult talán kardnak, fakatonának
Lelekem, mely most könnyharmattól remeg.

Oh mérhetetlen tenger, feledés!
Nyugszik talán öledben kagyló-ágyon
Sok gyermek-öröm, gyermek-nevetés,
Sok elfelejtett gyermek-kaczagásom,
Oh mérhetetlen tenger, feledés!

Ki hozza fel, ki hozza fel
A percekét, mit az idő előtött?
Mint mosolyok nyomára oh ki lel?
Az Oceánból a sok drága-gyöngyöt
Ki hozza fel, ki hozza fel...

Nagy Zoltán.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

— Alkalmasint meglesz valahol a megyei levéltárban. Világosan emlékszem, hogy a krakkói polgármestertől jött a megkeresés, mintha most is előttem állna a peeséjé.
— Régen lehetett?
— Bizony van már vagy tizenhat-tizenhét esztendeje, ha nem több. Akkor Toporezon

voltam az alispán oldalánál a kérdést intéztünk illető Bibók Zsigmondra vonatkozólag az íteni szolgabíróhoz, a ki egyszerűen azt felelte, hogy Bibók Zsigmond meghalt a felesége máshoz ment férjhez.

— Hm. Az a szolgabíró talán én voltam.

— Nekem akkor felöltött a dolog, — folytatta a vén irnok, — mert miképen tudakozódhatik a feleség az ura után, ha tudja, hogy meghalt, s miképen nem tudja, hogy meghalt, ha már máshoz ment férjhez? Ezért maradt meg az eszemben.

— S nem emlegetted azt előttem is valamikor? — kérdezte az alispán.

— De bizony emlegettem egyszer, mindjárt mikor idejöttem és a volt Bibók Zsigmondét megismertem. Igenis fölvettem a kérdést.

— No ugy-e? Mert homályosan derengett a fejemben, hogy erről az imposztor Bibókról téved hallottam valamit. De hisz ez, ha így van...

— Egy kis bigámia, — egészítette ki Morton. — Ezt mindjárt akkor láttam, de mit kezdünk a holttal patvart? Egyszerűen azt feleltük a krakkói polgármesternek, hogy meghalt.

— No, ugyan rosszúl feleltétek, mert úgy hallom, él.

— Hogy él? Lehetetlen!

— De nemcsak él, hanem hogy ma meg is érkezett a faluba. Sőt ha nem csalódom a künn hallatszós csoszogásokban, hát épen itt van.

A huszár lépett be, jelenteni, hogy Bibók Vincze van itt a feleségével s kegyes bebecsátatásért esedeznek a viczeispán úr színe elé.

— Ketten vannak?

— Egy harmadik úr is velök van.

— Akkor én talán elmenjek? — fordult az irnok kérdőleg az ura felé.

— Várj még egy kicsit. Figyelmeztetni akarlak, hogy ha még eddig nem szóltál, hallgass ezentúl. Terveim vannak ezzel a Bibókkal. Mihelyt pedig bevezíték a meghívók szétküldését, be kell menned Lócsére, kikeresni a krakkói iratot a levéltárban, ha még megvan.

Morton távozása után, szerény kopogás és krakogás hangzott az ajtó előtt, majd a «szabad»-ra beléptek egymás után, elől a fehérszürke botosokban végződtek, felsőtestét báránybőrrel bélelt bekecs fedte, vékony, vályús nyaka ellenben veres-fehér-zöl dszínű harasztból horgolt kendőbe volt becsavartva. Az aggastyán után a közös feleség tipegett, vöröscsíkos nagykendőbe kötött fejéből csak az ijedt-szemei látszottak ki és az orra. Kezében vékony kendőcskét tartott, melylyel hol az orrát, hol a könnyes szemeit törülte. Legutolsónak következett Vincze úr, abban a furcsa ruházatban, melyben megérkezett, csak a szablyáját hagyta otthon. Fesztelenül, otthonosan lépegetett a csinos, ősi képekkel díszített teremben, mintha örökké ilyenben mozgott volna, az íróasztalig jutva, a hol Görgey ült, pökhendi módon előre lépett s odanyújtotta a kezét az alispánnak:

— Ego sum Sigismundus Bibók.

Az alispánnak azonban mind a két keze el volt foglalva; az egyikkel könyökölt, a fejét nyugtatva rá, a másikkal a csibukja szarát tartotta.

Zsiga urat ez a hidegség megzavarta, némán meredt rá. Roppant imponáló volt az alispán komoly, zordon nagy feje. Maga a megtestesült

BENCZÜR GYULA LEGÚJABB FESTMÉNYEI, MŰTERMÉBEN.

A KIRÁLY ÉS KÖRNYEZETE BENCZÚR GYULA MILLENNIUMI NAGY FESTMÉNYÉN.

hatalom. Az öreg Vincze úr lábait lassú reszketegség fogta el. Az alispán észrevette és így szólt:

— Üljön le, Bibók bátya; kegyelmed is leülhet, ifjasszony.

A mi egyszersmind azt is jelentette, hogy Zsigmond úr maradjon állva.

Az aggastyánt egy hatalmas köhögési roham lepte meg, annak az ereje alatt lehuppant egy székbe. Nagy, kínos csend következett. Az alispán várakozva tekintgetett hol az egyikre, hol a másikra.

— No, mi a szó? — kérde végre.

Mire hátravetette a fejét Bibók Zsigmond s nemes emberhez illő módon, latinul kezdte előadni az esetet. Görgey félbeszakította:

— Az öregek búzája kerül legelsőbban garatra a malomban. Kegyelmed mondja el Bibók Vincze, mi hozta hozzám.

Az aggastyán láthatólag összeszedte erejét, megrángatta elől a bekecsét, hogy jobban álljon, megtörülte a száját a bekecsé újjával, aztán nyöszörgő, gyenge hangon, mely szinte darázsöngéshez hasonlított, ugyancsak latinul kezdte ecsetelni, hogy életének békésen evező csónakját, mely immár a végső kikötőhelyhez közeleg, milyen csapás és veszedelem erte váratlannul.

— És mi legyen az? — kérdezte az alispán gépiesen.

— Megérkezett a fiam, — nyögte fájdalmas

hangon, — a fiam, a kit holtak hittem s a kinek a feleségét, a mint azt tudja is a tekintetes alispán úr, Isten és emberek előtt a hazai törvények szerint hités házastársamul vettem s vele fiaikat nemzetem a hazának és a dicsőséges nemességnek.

— Hm, ez bizony baj, — morogta az alispán, — de minthogy az ifjasszonyról is van szó, mért nem beszél kegyelmed magyarul? És mindenekelőtt azt mondja meg, miért jöttek ezzel hozzám?

— Azért jöttünk, rogo humillime, hogy tesék köztünk rendet csinálni, — rebegte az aggastyán magyarul, kezeit könyörgésre téve össze.

— Egyenesen azért jöttünk, tudván a tekintetes alispán úr bölcsességét s mindenekben való tökéletességét, — szolt közbe Zsiga úr mézes-mázos hangon.

— Mert így egy percig se élhetünk egy fedél alatt, — folytató Vincze úr, hófehér, lenge haját hátrasímtva s a magyar szöveggel kiesve egyszersmind a kifejezések előkelőségéből a népiesbe, — azt se tudván, hogy melyik malacz ki ökre.

Az alispán megsajnálta a reszkető aggastyánt, kinek arcán a kétségbeesés sötétlett, egy kis ravasz rést nyitott meg előtte.

— Tehát ez az úr fia kegyelmednek? — szolt Bibók Zsigmondra mutatva. — Tényleg ő a fia? Nézzé meg jól.

— A véretem csak nem tagadhatom meg, — felelte az aggastyán.

— A kegyelmed egykori férje ez? — kérde az asszonytól. — Ráismer?

— Ráismerem, — mondá az rekedten, fojtott hangon, a nélkül, hogy ráemelné a szeméit.

Az alispán boszúsan morzsolgatta a bajuszát és Bibók Zsigmondhoz fordult.

— Hát hol volt annyi ideig, mért nem adott jelt életbenlétéről?

Hiszen csak az kellett Zsiga úrnak, hogy megszabaduljon a múltjába, kalandok, élmények, vitéz tettek színes birodalmába. Hogyan esett el a hazáért Thököly zászlói alatt az eperjesi pázsiton. A környékbeli nemesek közül többen láthatták elesését, ott küzdött mellette a Görögöre való Vállay Friczi is, aztán Fehér Károly, Csomiczky Gábor Farkasfalváról, nem csoda, ha itthon halálát mondták. A mi azt illeti, nyilván eltemetik vala a halottak között, ha az egyik németnek, azok közül, a kik a csatatér eltakarításával voltak megbízva, meg nem tetszett volna a szép rámás kordován csizmája (a löcsei Mikuska varrta remekbe) s mielőtt feltették volna a sírgödörbe szállító targonczára, le nem próbálja húzni a lábáról. Ebben a nagy rángatásban a sajtó fájdalomtól egyszerre fölzsizszent s ime látták, hogy él. Így került a kórházba s aztán a labancz sereghez. Ott volt kénytelen szolgálni évekig, míg alkalomadtán átszökött Lengyelországba. Erre az időre esik

a Thököly betörése Erdélybe, a mit hallván, lengyel nemesekből és vasgyűrő parasztleányokból csapatot szervezett, melylyel sok viszontagság közt behatolt ugyan Erdélybe, de szerencsétlenül a kurucok helyett Heiszter kezeibe került, majd évekig tartó fogságba jutott az olmtúzi várba, a hol egész időig kukult s legfeljebb a madártól küldhetett volna üzenetet, azt is csak akkor, ha a czellájában levő patkányok változtak volna át madarakká s röpültek volna ki az ölmos ablakon, egyenest Görög felé.

A «kapitány» mindezt hosszan, szélesen beszélte el, mindenféle kitérésekkel, mialatt az alispán hallgatta is, nem is, tudván, hogy sok ebben a mesei elem. Inkább az ügy velején forgatta elméjét s midőn Zsiga úr bevégezte a curriculum vitae-t, letette a csibukját csendesen.

— Az eset igen egyszerű, — mondá jóakarató szelidséggel, s mindhárom érdekesülten csüggték ajkain. — Bibók Zsigmond előadása szerint csak azt állapíthatom meg, hogy semmi üldözendő bűnt nem látok, kegyelmetek mind jóhiszeműek, tehát nem vétkesek. Dixi.

— Űgy, de atyám uram azt akarja, — szolt Bibók kapitány, — hogy a tekintetes úr döntse el, kié legyen az asszony. Sőt mindnyájan ebben állapodtunk meg.

Az alispán a fejét rázta:

— Ebben én itéletet nem mondhatok, mert a házasságok az égben kötöttek, én pedig csak Szepes vármegyében vagyok viceispán, az égben én semmi se vagyok. Az Isten szolgálói talán tehetnek változást, de csak más okból. Ebből nem. A törvény ebben az esetben világos. Az asszony azé, a kivel előbb esküdött.

— No, ugy-e mondtam? — bizonykodott Zsiga úr diadalmasan.

Az öreg Bibók szeme könnybe lábadt.

— Ne vedd el tőlem a Zsuzsát, Zsiga. Te már elszoktál tőle, — nyöszörgötte ügyefogyotlan. — Ne menj el, Zsuzsa, ne hagyj el. Mivé lennék én te nélkülöd? Oh, tekintetes alispán úr, könyörgöm a jóságos szívedhez, ne engedje tőlem elvenni a Zsuzsát... Inkább odaadom mindenemet. Térdreborulva kérem, tekintetes alispán úr, tekintse tisztességben megöszült fejemet, gyámoltalan öreg voltomat, tekintse azt, hogy a Bibókok mindig hű szolgálói voltak a Görgey-nemzetségnek. (A kezeit tördelte.) Kíhez menjek, hova menjek panaszra én, fölséges Istenem?

Az alispánt mindjobban meghatotta az aggastyán bánata.

— Vigasztalódjék, bátyám uram, de lássa, a mi törvény, az törvény...

— Oh jaj, miféle törvény az! — tört ki az öreg. — Istenasszonynak festitek ti földi hatalmasok s egy vak bestia. Azt mondja a törvénytek, hogy az asszony a fiamé, holott most már körülbelül csak annyi köze van fiamhoz, hogy egy pap egyszer beirta mint házastársakat egy könyvből, mig én velem, a kinek két fiát szült, összeforrt úgyszólván egész élete. Ha nálam marad, a fiam elveszti feleségét, de ő még java férfi, könnyen találhat másikat, ha neki itélet, én elvesztettem a feleségemet s egyszersmind fiaim anyját. Aztán én csak rövid ideig élek, egyik lábam a sírban. Ő még visszakaphatja az asszonyt. Neki megmarad a reménye. Nekem az se marad.

— De én is szeretem ám a feleségemet, atyám uram, — ellenvété Zsiga úr, nyegle hangon. — Az én szívem sines kőből. De mért atyám uramnak is engedelmes fia óhajtanék maradni, igazán megbolondulni való, hogy mit tegyek.

FŐRENDKÉK ÉS KÉPVISELŐK CSOPORTJA BENCZÚR GYULA MILLENNIUMI NAGY FESTMÉNYÉN.

— Mindig jó gyermekem voltál, — s az öreg úr mécsese most már eltört, sirni kezdett, mint egy gyerek. — Zsigueza, Zsigueza, legidősebb fiacskám, kívánj tőlem akármit, csak a Zsuzsát ne kívánd!

A szeretett asszony pedig, a kiért ez a versengés folyt, ott állott ezalatt némán, roskadozó inakkal, reszkette, mint a nyárfalevél, szemeit lesütötte s mereven nézte a padlón a téli napfény tánczó játékát.

— Nos, talán lehetne valamely békés megoldást keresni, — mond az alispán, — de ezt nem a szepesi alispán tanácsolja, hanem csak Görgey Pál. Nem okvetlenül szükséges mindent a papok orrára kötni. Az eset végre is rendkívüli, nem lehet közönséges mértéken latolni. Kegyelmetek úgy élnek ezentúl is, a hogy akarnak. Kinek mi köze hozzá? Hanem ez főleg attól függ, hogy az ifjasszony mit akar. Még eddig egyetlen szavát se hallottam, azért csak ki a színnel. Halljuk.

Az asszony sápadt arcát gyenge pir festette át s még lejjebb húzta a kendőt az arczára.

— Legjobb lesz, — mondá akadozva, — legjobbj lesz, ha a tekintetes alispán úr kivitet engem innen és lenyakaztat az udvaron, akkor legalább mind a két Bibók özvegy lesz.

— Ostoba asszonyi beszéd, — bosszankodott Görgey. — Azt mondja meg, tiszta szíve szerint, kit választana élettársul, ha például a törvény megengedné? No, mért nem felel?

Habozva emelte rá lábzan villogó szemeit.

— Nem merem megmondani, — lihegte.

— Űgy? Ebben igaz lehet. Jöjjön át a másik szobába s ott gyónjon meg nekem, mint a papnak.

Átvezette a szomszéd benyilóba, hol nagy ügyvel-bajjal kihúzta Bibóknéből az igazi véleményét.

— A mostani uramat megszoktam, hozzá-öregedtem s a fiaimtól is szégyenelném visszamenni a réghez.

(Folytatása következik.)

PASSE-PARTOUT.

A Nemzeti Színház bemutatója.

Thurner György, francia író, kinek «Passe-Partout» című háromfelvonásos darabja határozott színpadi sikert aratott a Nemzeti Színházban, a párisi napisajtó jellemzését tüzte ki czéljául. «Passe-Partout» a czime egy párisi újságnak, a mely botrányokra, leleplezésekre vadászik, az irodalmat, politikát, közgazdaságot pusztá üzletnek tekinti, az írónok nyereszkedik, a bankárokat zsarolja s a politikusokat meghunyászkodásra kényszeríti. Thurner modern rablólovagoknak mutatja be a párisi hírlapírókat s bár kedélyes világításba helyezi őket és szerkesztőségi életüket s bár így a kaján gúnyt pajkos tréfával enyhíti: a műben erősen érezhető a sajtó elleni epés indulat. Mi a távolból természetesen nem tudhatjuk, valóban olyan-e a francia sajtó, a melynek Thurner festi, vagy pedig csak egyéni sérelem és keserűség birta-e őt arra, hogy szerkesztőségi íróitársait pellengérré állítsa. De bármilyennek legyenek is a párisi zsurnalisztika hősei, annyi bizonyos, hogy Thurner közönsége, a melynek nem nyílik alkalmá arra, hogy a napilapok műhelyébe tekintsen, csak mulat az ilyen leleplezéseken s ennek tulajdonítható a mű színpadi hatása. Ezért tetszett nálunk is leginkább a második felvonás, mely a szerkesztőségi életet mutatja be.

Maga a cselekmény, a mely ebben a környezetben lejátszódik, kevés figyelmet érdemel. Voltaképp nem is mondható drámai cselekménynek. Mindössze annyi, hogy egy szegény, fiatal özvegyasszony, két gyermek anyja, irodai alkalmazást talál a szerkesztőségben, de a kísértések daczára, erényes marad, mig végre a főszerkesztő ostromlására már-már elbukik s csak a főszerkesztő öcsése menti meg erkölcsös intelmeivel. Mindez lélekemelő, s megható az is, hogy az erényes szerkesztő-öcses bátyjának beleegyezésével nőül veszi az özvegyasszonyt; csak az a baj, hogy mindebben semmi lélektani igazság nincsen. Igen gyanus az asszony, a ki állítólag tiszta, nemes lélek, de a főszerkesztő legelső ostromlására már megtántorodik. S mosolyt kelt az ő «erényes», a mely csak annak köszönhető, hogy az öcses a kellő pillanathban jelent meg megmentésére. S minő jövőbeli kilátásai lehetnek a férfinak, ha már házassága előtt is csak szónoki közbe-

lépése tartotta meg a nőt az erény útján. Még az a vigasza sines, hogy őt szereti ez az asszony, a ki házasság nélkül volt kész a másiké lenni, holott ő hozzá csak a házassági biztos el-látás reményében megy. Különben is szánalmat érdemel a férfi, a ki bátyjával szemben csak pityeregni tud, s be-éri azzal a boldogsággal, a melyet bátyja kellő pillanatban elveszített. Nem kevésbé képtelen jellem a bátya, a vakmerő, zsaroló főszerkesztő alakja, a kit a műben a nagy Napoleonhoz hasonlítanak, s a ki testvérrel szemben a mű végéig a legszívelenebbül viselkedik. Csodáljuk a francia szer-zőt, hogy nem tudja, mily győnge, szinte önfeláldozón győnge volt Napo-leon rokonaival szemben, s még in-kább csodáljuk a mű végének azt a hihetetlen fordulatát, hogy a testvéreit mellőző, velük szemben lelketlen s önző «új Napoleon» egyszerre ellá-gyul s meghatottan teszi az asszony kezét a szegény öccs kezébe. Vagy ta-lán ez is csak újabb rossz tett, a mely-lyel fivérét sújtani akarja?

A szerző érzélgős történetet illesz-tett a hírlapiradalomról szóló gúny-iratba, de ezzel csak felhígította a gúnyt s mulatságossá tette az érzelmességet. S végelemzésben nem nyújtott egye-bet, mint azok, a kiket kigúnyolni akart, t. i. leleplezést. De míg azok bankárokat s politikusokat leleplez-tek, ő magukról a leleplezőkről rántja le a leplet. Tehát ő is csak ama párisi hírlapírók közé tartozik, csak-hogy újsághasárok helyett színpadon szólal meg s nem idegenekkel, ha-nem a társaival szemben lép föl leleple-zőnek.

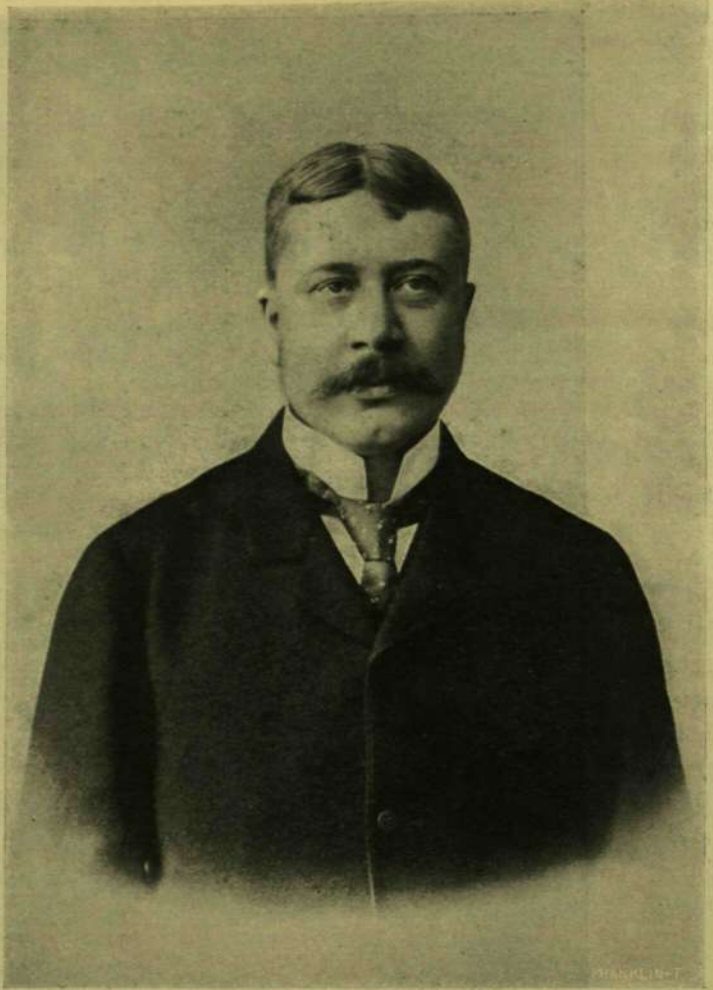
A szereplők közül kivált *Odry* a főszer-kesztő alakításával. Életet hozott a színpadra s markáns, fölényes föllépésével dominált a cselekményben. Kivüle Somlai, Gál, Rózsa-hegyi tetszettek. A női szereplők közül elisme-rő s illeti Fáy Szerénát, Ligeti Juliskát, F. Döm-jén Rózát és Vizvári Mariskát. A művet *Szini* Gyula kitünően fordította magyarra.

Palágyi Lajos.

POPOVICS SÁNDOR.

A mostani időpontban a rendesnél is na-gyobb fontosságú állás az osztrák-magyar bank főkezelőjének állása s a kit betölté-sére hivatottak találnak, annak nemcsak a pénzügyi és közgazdasági ügyekben elsőrendű szakembernek kell lennie, hanem a kormá-nyok, a parlamentek s az egész közvélemény bizalmi emberének is, a kinek személyéhez közel se fér semmi olyan, a mi félreértésekre és ellenvetésekre vezethetne. S jellemző dolog, hogy mikor most ez előkelő helynek magyar emberrel való betöltésére került a sor, úgy-szólván maga a helyzet vetette fel, mintegy a dolgok természetéből folyólag, Popovics Sándor nevét.

Az a fényes pálya, melyet az új főkor-mányzó aránylag igen rövid idő alatt meg-futott, vigasztaló és bátorító momentum mind-azoknak, a kik aggodalommal nézik közéletünk erkölcsi állapotát. Popovics Sándor az élő bizonyíték, hogy csakugyan lehet nálunk fé-nyes karriert csinálni, ha az ember nem támaszkodik is származásra, család s egyéb összeköttetésre s nincs is megáldva a hegyes könyökkel törtetés művészetével, hanem csupán a maga tudásával, a maga munkabíráásával, szóval kizárólag egyéni sulyával csinálja a maga útját. Úgy mondják, Wekerle Sándor még egyetemi magántanár korában ismerte fel tanítványának, Popovicsnak kiváló képés-ségeit s ő biztatta fel az eredetileg ügyvédnek készült fiatallembert, hogy lépjen be a pénz-ügyminisztériumba. 1884-ben kezdte meg az állami szolgálatot s ettől fogva szokatlan gyorsasággal lépett elő. A valuta-reform nagy művében valóságos jobbkéz, egyik legkiválóbb munkatársa volt Wekerlének, az Ausztriával folytatott kiegyezési tárgyalásokban, az osztrák-magyar bank szabadalmának megújításakor s

POPOVICS SÁNDOR

az azóta történt minden nevezetesebb pénz-ügyi reformban mindig ott láttuk, mint a magyar álláspont s a magyar közgazdasági érdek egyik legkeményebb harcosát. Az osztrák-magyar bank ügyeivel azelőtt is sokat foglalkozott; az ő műve az adóhivataloknak a bank zsiró-forgalmába való bevonása, már 1892-ben pedig helyettes kormánybiztos, 1903-ban pedig kormánybiztos lett a bank-nak. Lehetett volna miniszter már régebben is, de a politikai szereplés nem vonzotta s nem akarta magát a miniszteri állás bizony-talan eshetőségeinek kiténni, mert nem akart egy esetleges válság esetén a munka teréről leszorulni. Dolgozni akart, semmi egyebet. Anyagi előnyök nem vonzották, agglégény ember, úgymondják, egy diák vagy kishivatal-nok igénytelenségével él, — élete igazi tar-talmát a munka adja meg.

A TÖRÖK TRÓN VÁROMÁNYOSAI.

Resad és Jusszuf Izzeddin.

Három év előtt, Abdul Hamid szultán nagy betegségének idején, sok szó esett a török trónöröklés rendjének megváltoztatásáról, mert a szultán Burhaneddin hercegnek, az ő ked-velt, ötödik fiának szerette volna biztosítani a trónt. A német befolyás, mely akkor vi-rágzó korát élte a Boszporus mellett, kedve-zett a szultán öhajtatásának s akkor sokan hit-ték, hogy ez az ifjú, most huszonnégy éves császári herceg veszi át a szultán halála után a prófeta örökét. De a kik ebben hittek, nem vetettek számot a török nép konzervatív természetével, mely szívósan ragaszkodik a hagyományokhoz a trónöröklés kérdésében is. Törökországban majdnem háromszáz év óta az uralkodó Oszmán ház legidősebb tagjára száll a szultán hatalma és méltósága. A trón-öröklésnek ez a rendje segítette trónra az 1876-ban meggyilkolt Abdul Aziz halála után Murad szultánt, ennek letétele után pedig Abdul Hamidot. A trón várományosa, ugyane

házi törvény rendelkezése szerint, most *Resad* herceg, Abdul Hamid szultán testvéröccse, s utána következnek a trónöröklés sorrendjében *Jusszuf Izzeddin* herceg, a meggyilkolt Abdul Aziz szultán elsőszülött fia. Az ifjú Burhaneddin hercegnek a trónra való jelölése egyértelmű lett volna tizenhárom, a trónöröklésre jogosult csás-zári hercegnek mellőzésével.

Abdul Hamid szultán terve nem si-került s annak jelül, hogy a török nemzet változatlanul ragaszkodik a trónöröklésnek I. Achmed szultán ha-lála, vagyis 1617 óta hagyományossá vált rendjéhez, az ellenforradalomhoz csatlakozott macedóniai csapatok e hó 17-ikén, elpártolva a szultántól, Resad herceget kiáltották ki szultán-nak. Nem is fér ahhoz kétség, hogy ha az ifjútörökök ellenforradalma meg-fosztaná trónjától Abdul Hamidot, az ottmáni birodalom császári trónjának legközelebbi jelöltjei első sorban Resad herceg, második sorban, mint prezump-tív trónörökös, Jusszuf Izzeddin her-czeg. E két férfiú mindegyike túl van már életének java korán.

Resad herceg, Abdul Medsid szul-tánnak másodszült fia, most hatvanöt éves, tehát csak két évvel ifjabb testvérbátyjánál, Abdul Hamid szul-tánnál. Jó szívű, de beteges ember. Azt mondják róla, hogy soha sem helyeselte bátyjának rideg abszolutiz-musát, s hivatott a európai reformok-nak. Együtt tanult bátyjával, de szor-galmasabb tanuló volt nála. Úgy mon-dják, jól beszélt francziául, de kétségtelen, hogy a keleti nyelveket kitünően ismeri

s perzsául költeményeket is írt. Bátyjával ritkán látják egymást, mindig feszült viszonyban is voltak egymással. A mi eléggé érthető, mert Abdul Hamid a kellemetlen utódot látta benne, kit szívesen forgatott volna ki jogaiból. Ennek következtében Resad efendi, bátyjának trónra-lepte óta valóságos száműzöttként élt a Dolma Bagese palota egyik épületében, alig érintkezve a török főurakkal is, mert a szultán félté-kenysége távolított tőle mindenkit, a ki ad valamit jövőjére, vagy arra, hogy egy szép reggelen kedve ellenére utának ne indítsák a török birodalom valamelyik távoli zugába, hon-nan nincs visszatérés. Meg kell csak figyelni — beszélt Burhaneddin herceg trónjelöltségének napjaiban egy levélíró — midőn Resad efendi nagynéha végighajtat a városban. A mint fel-tűnnek messziről a fogat előtt nyargaló örök, néptelenül válik az utca. Az emberek ijedten kapják félre a fejüket, vagy meghuzódnak a kapuban. Még rá sem mernek tekinteni jö-vendő urukra, mert már az is gyanús lehetne a padisah szemében, ki titkos rendőrei által mindent meglát és mindent meghall. Annymeg a zsarnoki uralomtól való félelem, hogy még a nevét sem merik kimondani Resad efendinek. A trónörökös nem is szerepelt a nyilvánosság előtt a legutóbbi időkig s való-sággal az újszerűség ingerével hatott, midőn az új-török parlament megnyitó ülésén a többi császári herceg sorában megjelent az ural-kodóház páholyában Resad efendi is.

A prezumpatív trónörökös *Jusszuf Izzeddin* herceg. Kedvelt fia volt Abdul Aziz szultán-nak, ki az ő javára — ép úgy, mint Abdul Hamid szultán három évvel ezelőtt Burhaned-din herceg javára — meg akarta változtatni a trónöröklés rendjét. Trónjával és életével fizetett meg ezért a szándékáért. Resad efendi után az Oszmán-háznak Jusszuf Izzeddin a leg-idősebb hercege. Konstantinápolyban 1856-ban született s most ötvenhárom éves. Atyja mind-haláláig a legnagyobb szeretettel és bizalom-mal viseltette e fia iránt, ki rövid ideig tartó fogságában is mellette volt.

Jusszuf Izzeddin herceg ifjúkorában, mint a legtöbb császári herceg, első sorban a ka-tonai tanulmányoknak élt a pancaldi katonai iskolában s atyja, körülbelül egy évvel halála előtt, a császári testőrség parancsnokának címét és rangját ruházta reá. Az ifjú herceg, atyja tragikus halála után visszavonult a köz-szerepléstől és sokat tanult. Úgy mondják, ala-pos ismerője az arab, török és európai törté-

netírásnak s a többi közt átjavította Ham-mer-Purgstall báró munkájának, az oszmán birodalom történetének (Pest, 1834—46.) egyes részeit. Műveltsége megfelel az európai ural-kodóházbeli hercegek műveltségének. A fran-czia nyelvben a francia monsieur de Varaise volt mestere. Egy ízben reformterveket dol-gozott ki, javítani akarva a zsarnoki közigaz-gatás visszasságain s a hanyatlásnak indult török tengerészet gyarlóságain, s nem rajta mult, hogy jó törekvése sikerrel nem járt. Komoly figyelemmel kísérte az európai had-seregek hadvezetését és hadgyakorlatait s a legutóbbi török hadgyakorlatok terve az ő fel-ügyelete alatt készült. Nem érdektelen tudni, hogy lefordította De la Croix, Bonal és Lan-glois tábornokok hadtudományi műveit, de munkáját még nem tette közzé. Atyja halálá-ról írt emlékiratai valamikor érdekes kutfor-rásai lesznek a történetírásnak.

Egyebekben előkelő modorú, nyílt szívű férfiú; részvételt viseltetik a szegények és elnyomot-tak iránt, bármely fajhoz tartozzanak is. Val-lási előítéletei nincsenek. Ilyennek mondja őt az ifjú-törököknek Londonban megjelenő folyó-irata (*The Near East*), melynek czikkéből éle-tének ez adatait merítettük.

Múlt év nyarán a következő szavakba fog-lalta a szabadságról vallott nézetét egy beszé-dében, melyet a Csamlidja hangversenyterme-ben mondott nagy hallgatóság előtt:

— Boldog vagyok, hogy a szabadság hívei közt látom honfitársaimat. A szabadság a nemzeti haladás biztosítéka és csak az a nemzet boldogul, mely szabad. Isten óvja meg sza-badságunkat!

A herceg nagy bámuloja az európai művés-zet, tudomány és irodalom haladásának s bizik benne, hogy eljön az idő, midőn Török-ország is részt vesz a művelt európai népek versenyében. Ószinte barátja azoknak a nem-zeteknek, melyek hű barátai voltak Török-orzágnak. Nagy angolbarát, s leányát, *Suk-riye-t* is angol nevelésben részesítette.

Resad és Jusszuf Izzeddin, — ezek az otto-máni trónnak első sorban számba jehető váro-mányosai. Örökési joguk világos, a török nép s az európai kormányok is mellette állnak. Jusszuf Izzeddin herceg iránt különösen nagy előszeretettel uralkodik Angliában.

Van még egy harmadik trónkövetelő is: *Abdul Medsid* herceg, Jusszuf Izzeddin test-véröccse. Törökországban kedvelik, de a trón-

NÁDAY FERENCZ.

öröklés megállapított rendje szerint ő csak hatodik várományosa a padisah hatalmának és méltóságának. —a—ly.

NÁDAY FERENCZ.

1840—1909.

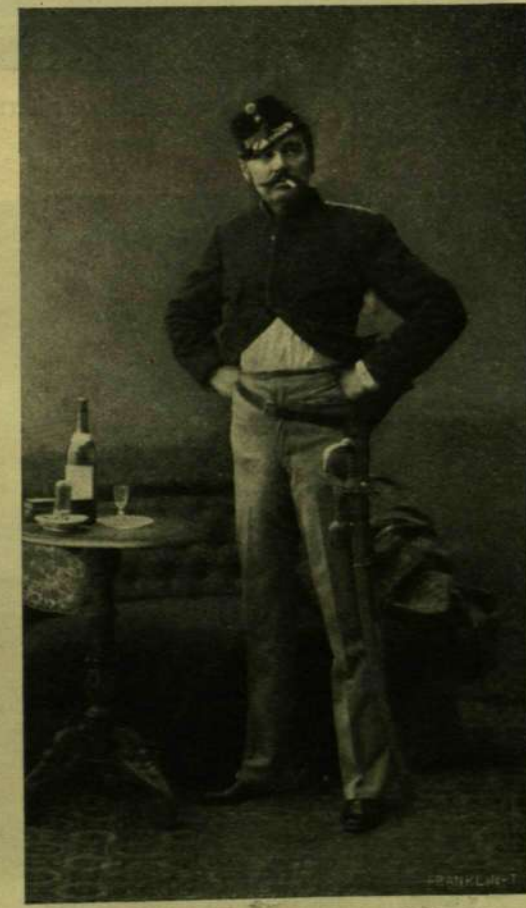
Nem sok olyan művelt ember lehet Magyar-országban, a ki ne köszönhetné *Nádai* Fe-rencznek egy-két kellemesen, szépen eltöltött este emlékét. Ez a tény jobban világítja meg az ő értékének és értelmének nagyságát, mint a gyászbeszéd, koszorúk, bucsuzató újsá-g-cikkek halmaza. Hálás kell, hogy legyen iránta mindenki, a kit felderített egy-egy estére, mert legalább egy kis időre, elviselhe-tőbbé tette az életét. S így is volt: kevés színész keltett maga iránt annyi szeretetet tisztán színpadi munkájával, azok lelkeben is, a kik személyi érintkezésbe sohasem jut-tak vele, — mint Nádai.

Nemcsak nagy, hanem szerencsés tehetség is volt. Épen azok az adományok voltak benne

legjobban kifejlődve, a melyekkel leginkább lehet megtalálni a népszerűség felő vezető utat: elmésség, humor, intelligencia, köny-nyedség, elegancia, karikírozó képesség, meg-figyelés. A nagy mélységek, a színpadi ábrá-zolás nagy vonalai iránti érzék ép úgy hiány-zott belőle, mint a feltarthatatlanul rohanó szenvedély, de e hiányokért kárpótolta az, hogy nem ismerte a keserűség zordon voná-sát sem, a mely ezekkel az u. n. nagytűlő vonásokkal együtt szokott járni. Legkiválóbb azokban a szerepekben volt, melyeknek hatása az elmés okosságra, a szalonember világtár-tasságára s a társalgó beszéd könnyed termé-szetességére volt alapítva. A Dumas-Sardou-féle vigjáték és dráma raisonneurjei mintha egyenesen ő rá lettek volna szabva, — csak emlékezzünk vissza *Az egér*, *A hol unalkoz-nak*, *Az agglégények*, *A nők barátja* s egy egész tömeg más hasonló francia darab elő-adásaira; mennyire központja volt Nádai az egész színházi estének, mennyire ő vitte a darabot, ő keltette fel legelevenebben a közön-ség érdeklődését, még akkor is, ha nem az ő szerepe volt a darabban az u. n. főszerep. Könnyed, elegáns, karesú alakja a hova for-dult fúrge mozdulataival: ott volt a jelenet sulypontja. Egy emlékezetben ma is élő nagy színészgárdának egyik legjelesebb tagja volt, annak a csapatnak, a mely Paulay Ede igaz-gatása idején a Nemzeti Színház fénykorává avatta, a mikor a színház igazán gyújtópontja, éltetője volt a magyar színművészetnek. A töb-biek, Halmy, a Szigetiek, Feleky, Vizvári már előtte kidőltek s Nádai után már csak az egy Ujházi van meg közülük. Roszabb idők követ-keztek a Nemzeti Színházra, vezetésbeli hibák, a színházi élet fejlődése megrendítették első-ségét, de Nádai ugyszólván haláláig oszlopa maradt, egyike azoknak, a kik mindvégig tar-tották a nagy hagyományok folytonosságát. Még pár év előtt is alig lehetett rajta észre-venni az öregedés, a színpadon töltött negyven év terhét, friss, ruganyos, ötletes volt mindig. A legutóbbi időben látszott csak rajta némi fáradtság, kevesebbet is játszott, de még mindig készületlenül talált halála; annyira megszoktuk, hogy szinte el se tudtuk képzelni a színházat nélküle. Most mégis eltűnt örökre a közönség szeme elől s akárhogy keressük is utódját, azt kell látnunk, hogy szerepköre árván maradt, nincs, a ki utána hozzá méltón betöltse.

AZ ARANY EMBER.

DOLOVAI NÁBOR.

AZ ARANY EMBER.

NÁDAY FERENCZ KÜLÖNBÖZŐ SZEREPEIBEN. — Goulet István fényképe.

KÖZÖNSÉG A RÉGI NEMZETI SZÍNHÁZ ÉPÜLETE ELŐTT.

A KÖLTŐ HÁZA.

Egy öreg költő emlékezete. — Irta Krúdy Gyula.

Élt Budán valamikor nagyon régen, — csaknem az elmúlt század hatvanas éveiben, — egy öreg költő, meg a kutyája. Pogácsynak hívták a költőt, de az a név, a mely név alatt az olvasónők ezreit, sőt millióit elbódította, más hangzású volt. Ibolya-szágú név volt és az akkori nők sokszor sóhajtották. Bolondság volt ez a sóhajlás. Az öreg költő soha életében női sóhajást nem hallott. Neki csak a kutyája vakkantott néhányat, ha ehhez a kutyának kedve volt.

Pogácsy mindazonáltal nem volt boldogtalan ember, mint a költők nagy része. Egy kis házikója volt a Gellérthegy oldalában és egy középkori várúr büszkeségével nyúlt a kapukülső zsebébe, midőn éjjelente hazafelé balagott. Megvető pillantást dobott a Duna másik oldalán ragyogó Pest felé és kihívóan dörmögte.

— Ugyan melyik magyar poéta mondhatja még el, hogy tollával házat szerzett?

Az öreg költő büszkeségén az mit sem változtatott, hogy a házikót egy öreg nagynénitől örökölte. Ő büszke volt, mindig csak büszke volt... Csupán a kutyája előtt nem volt büszke. Azzal együtt hempergett a Gellérthegy

A KOPORSÓT FÖLTESZIK A GYÁSZKOCSTRA.

küle egy tapodtat sem tud tenni. Gyámoltalanul, maga körül ijedten pislogva állott az utcán, míg ismerősei, a derék budaiak részvétellel szóltak hozzá:

— Ugyan hagyja pokolba Pogácsy úr azt a rosz kutyát!

— Nem lehet, — felelt a költő. — Szegény nem tehet róla, hogy itt hagyott. Kocsikenőcszagt érzett valahol s ez nagyon idegessé teszi... Különben is kinek mi köze van az én kutyámhoz?

Pitypalaty, mikor órák múltán előkerült valahonnan Ó-Budáról, fenyegetőleg morgott a költő felé, bár az hízelkedésre fogta a dolgot és mindenáron feledtetni akarta kutyájával a képzeletlenség mereti furdalásokat.

De az se volt utolsó, a mikor Pitypalaty végre, hosszas magányos élet után egy bizonyos baráti-kutyára tett szert a Gellérthegyen.

Ez a kutya nem volt budai kutya, mert akkor nem kötött volna barátságot a költő kutyájával, lévén köztudomású a budai ebek között, hogy Pitypalatyot kerülni tanácsos. A kutyaületekre nem hívták soha sem és néha, midőn Pitypalaty únta a magányosságát és barátkozási hajlamokkal a hegyoldalból a völgybe rándult, közérővel verték ki a Vizivárosból. Pitypalaty a véres csaták után zordon komorsággal viselte sorsát és lehetőleg még gonoszabb, alattomosabb és mogorvább

CSALÁDTAGOK A HALOTTAS KOCSI UTÁN.

NÁDAY FERENCZ TEMETÉSE.

volt. A költő örült titokban a vizivárosi harcoknak, mert Pitypalaty darab ideig nem merészkedett elmozdítani hazulról. Pogácsy az eb sebeit ápolgatva, így beszélt hozzá:

— Látod, holondom... Maradj te csak itthon, a te öreg barátodnál. Itt nem történhetik bántódások.

De, mondom, egyszer mégis talált magához illő barátot az elhagyott kutya.

Eleinte csak a Gellért oldalában találkoztak és a költő, tenyerét szemé elé emelve, nagy megdöbbenéssel látta, hogy az ő mogorva kutyája vidor, bolondos tánczot jár a hegyen egy bokor körül. Később, midőn kiderült, hogy a bokorban az idegen kutya rejtőzött a táncz alatt, a költő elszomorodott.

Az idegen kutya jó darabig nem hagyta el a hegyoldalt. Valami nagy bánata lehetett, hogy elkerülte az embereket. De az is meglehet, hogy rosz fát tett a tűzre s ezért elbujdosott.

Pogácsy az udvar közepén állva, — a honnan a hegyoldalt be lehetett látni, — órákig tanulmányozta a helyzetet az idegen kutyával és éjjelenként elgondolkodott, hogy milyen szomorú is a kiverő kutya sorsa.

Pitypalaty ezalatt szorgalmasan barátkozott az idegen kutyával, a mely külsejére nézve, — ha ez lehetséges, — még elzüllettebb volt, mint a költő kutyája.

Vörös volt, mint a róka és a tisztaságot hírből sem ismerte. De némi diszesség mégis akadt rajta. Ez egy rozsdás nyakláncz volt, a mely keservesen zörgött minden lépésnél.

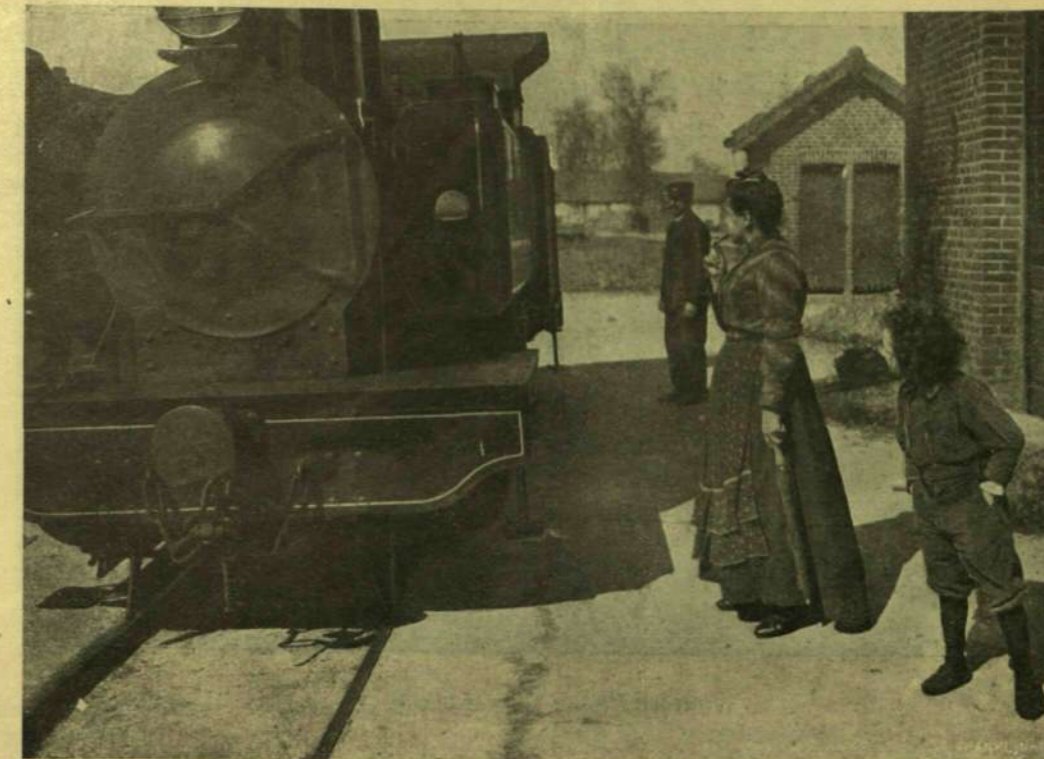
Az idegen kutya, a mely még a csavargó kutyák között is feltűnt volna lomposágával és elhagyatottságával, lassan-lassan annyira nekibátorodott, hogy a bozótot elhagyta és Pitypalaty hívogató tánczára mind közelebb jött az emberlaktá helyekhez, így a költő házikójához is. S egy napon már a kerítésig jutott, a hol szimatoló állásba helyezkedett. A költő szobájába rejtőzve várta a fejleményeket...

Pitypalaty átugrott a kerítésen és barátságosan vakkantott. De az idegen nem merete nyomban követni. Előbb jól körülnézett, csak aztán ugrott neki a kerítésnek, a melyen könnyű szerrel bejutott.

A költő mocszanni sem mert.

Pitypalaty azután körülvezette a házban az idegent és látszólag dicsekedett a felhalmozott kincsekkel: ócska szőnyegekkel és tavaszamúlt kanapékkal, a melyeken nagyszerű heverés esik. Az idegen tudomásul vett mindent, de nem nyilatkozott.

Másnap azonban már magától jött le a hegyoldalból és a költő házában megtelepedve, végigpróbálta a kanapékat; estére pedig megrohaava Pogácsyt, diadalmasan kiűzte a házból.

AZ ÁLLOMÁSFELVIGYÁZÓ.

A KISBIRÓ.

Pogácsy egy régi barátjához menekült és azt hazudta, hogy a léghuzat miatt nem tud otthon aludni.

Másnap, mikor háza felé közeledett, az udvarból olyan dühös ugatással fogadta a két kutya, hogy jobbnak vélte elkotródni.

E napon Pesten töltötte az éjt egy másik barátjánál.

Harmadnap már csupán az idegen kutya volt úr a háznál. A Vizivárosban találkozott Pogácsy Pitypalatyval és nyomban megértett mindent. A vörös kutya Pitypalatyot is kimarta a házból. — Elbusúlva nézett össze a költő és kutyája.

— Menjünk most már Pestre, — sóhajtott fel a költő. — Ezután fogadóban fogunk lakni...

... Sokáig üresen állott a Gellérthegy oldalában az öreg költő háza, csupán csavargó kutyáknak szolgálván tanyául. A költő maga egy kis pesti fogadóba költözött, a honnan halála napjáig nem mozdult. A háza később a hatóságokat is foglalkoztatta. A hány csavargó eb volt Budán, az mind a költő üresen hagyott hajlékában telepedett meg s veszélyeztette a közbiztonságot. A budai előjáróság irtó hadjáratot rendezett az elvadult kutyák ellen... De ekkor az öreg költő már nem élt. Tovább tehát minek mondanám a történetet a költő házaról?

ASSZONYOK FALVA.

Asszonyok falva, vagyis olyan község, a hol nincsen férfi, a mióta Amerikát fölfedezték, sajnos, Magyarországon is akad. Egyet közülük az irodalom mappáján is elhelyezett Mikszáth Kálmán egy gyönyörű alkotásával. De az a falu, a melyben a *publikus munka* világa az asszonyoké, noha a férfiak nem vándoroltak ki Amerikába, Franciaország szocialistája. Ez a község Páris mellett van és hogy csakugyan megvan, a modern bizonyító eljárás leghasználatosabb eszköze: néhány fényképfelvétele tanúsítja. Ezek a fényképek, a melyeket Párisból kaptunk, foglalkozásuk teljesítésében mutatják be az asszonyok falvának három funkcionáriusát: a *kisbíró* (a ki koránál fogva bizony már akár öregbíró is lehetne.) az *állomásfelvigyázót* és a férfivilág szépségének gondozóját: a *borbélyt*. Asszony valamennyi. A férfiak részben a mezei munkával vannak elfoglalva, részben meg bizonyára — a házi teendőket végzik. Meg van-e elégedve ezzel a renddel a falu, a melynek a nevét, sajnos, nem írják meg: nem tudjuk. De egy bizonyos. Ezt a községet nem keresik föl a feminista apostolok. Mert ugyan mi új érvényesülést követelhetnének még ott az elnyomott asszonyok számára?

A BORBÉLY.

ASSZONYOK FALVA PÁRIS MELLETT.

Büttner Helén: Magyar ökrök.

MŰVÉSNÖK A NEMZETI SZALONBAN.

Állandóan forrongó és vajdó művészeti életünkben a nők külön csoportosulása a legújabb tünet. *Magyar Képzőművésznők Egyesületé*-nek hívják a legfiatalabb alakulást, mely *Molnár Viktor* államtitkárt nyerte meg védnökéül és *Soós Elemérné* báró Korányi Annát elnökéül. A cselja — mi is lehetne más? — a női festők és szobrászok erkölcsi és anyagi érdekeinek megóvása, a mit a művésznők a ma létező kereteken belül — úgy látszik — nem bírtak kellőképpen biztosítani. A mindenféle nőmozgalom elvi ellenségei ugyan azt vethetik ellen, hogy ıme: a férfibírálok és férfi-sajtó ellenére is nem egy művésznőnek sikerült befolyást és nevet szereznie, sikerült magukat egyenrangúknak elfogadtatniok a hivatalos művészeti forumok által — hogy csak Büttner Helént, Boemm Rittát, Telkessy Valériát, Hadzsy Olgát, Benkő Ilonát említsük a sok közül — de ha magyar képzőművésznők mégis úgy vélik: biztosabb ez az egységes vezetés és vállvetett munka

mellett, mi csak örülhetünk neki. Minden újabb mozgalom csak friss vért visz művészeti életünkbe.

Már első fellépésük beszédes bizonyossága az ifju egyesület létjogosultságának. Igaz, segédcsoportokat — külföldi művésznőket — is hívtak a közvélemény meghódítására, de meg kell mondanunk az igazságot, hogy leszámítva négy-öt darab rendkívüli erős külföldi munkát, a mieinknek színvonala egy cseppet sem alacsonyabb a német és francia képek átlagánál. Sőt általában az a benyomásunk, hogy a tárlat nemzetközi jellege egyáltalán háttérbe szorul a magyar képek számbeli és értékbeli fölénye mellett. A több mint kétszáz magyar kép mellett az alig ötven idegen munka szinte elenyészik s ha a rendezőség udvariasan nem az első nagytérmet engedte volna át vendégeinek, hanem szétszórta volna a külföldi képeket is, úgy, mint a sajátját, csak a szakember vette volna tudomásul, hogy itt idegenek vendéglátása van. *Bauer-Winter*, *Breithut-Munk*, *Dannenberg Alice*, *Friedrich Vilma*, *Kempler C.*, *Pelling Hall S.* és *Stettler Márta*

német festők, a francziák közül pedig *Carpentier Madeleine* és *D'Epinay Mária* azok, a kik akár a Múcsarnok nagy nemzetközi tárlatán is becsületet szereztek volna nevüknek; *Kempler* egy tájképe és *Dannenberg* «Diaboló»-ja pedig egyenesen muzeumi alkotás.

A többiekkel a magyarok diadalmasan állják ki a versenyt. Elöl járnak persze azok, kik már a Múcsarnok s a Szalon rendes tárlatairól is jó ismerőseink. *Büttner Helén* férfias ecsetjét az «Ökrök» s a «Kordé» előnyösen, ereje teljében mutatja be; *Benkő Ilona* négy képe közül a művésznő önarcképe komoly szépségével és előkelő felfogásával méltó párja az «Olasz ember»-nek, mely viszont frissességével, széles, bátor ecsetkezelésével igazolja alkotója eddig is méltányolt erős tehetségét. *Lichtenbergné Propper Aranka* nagy gyűjteményének két kitünő kompozíció: «A zene» és «A mese» a legerősebb darabjai; biztos rajztudás, erős jellemző képesség és gondos, lelkiismeretes kidolgozás a főerőségei. Ezek az erényei *Sós Elemérné*nek is; a «Körmenet» a legszebb magyar festői hagyományoknak áhítatos tiszteletével készült. *Hadzsy Olga* maga egy gyűjteményes kiállításra való küldött; egy előkelő női arcképe és egy finom napsütéses tája azonban még a sok egyaránt jó dolog közt is kiválik. Mellette *Kalivoda Kata* és *Klammer Mariska* tűnnek föl becsületes szorgalmukkal és kiforrott festői ízlésükkel, mely mindkettőt a figurális alkotások felé vonja, míg *Bruck Hermína* egy nagyobb dekoratív falfestményt, a «Tavaszszaal» igazolja, hogy a nagy feladatok megoldására is képes. E jól ismert nevek közé kell soroznunk *Puczka Ferencz*né is, a ki ezúttal csak rajzokat küldött, de a három kis arckép egyszerű technikája mellett is gyöngye a kiállításnak.

A ritkábban szereplő, vagy egészen új művésznők közül feltűnik *Némethy*né *Udvardy Flóra* egy «Kovácsműhely»-ével, mely egy hasonló tárgy Skutezky mellett is megállaná a helyét, míg tájképei a finom színlátásnak és futólag felfogott, de biztos kézzel odavetett benyomásoknak érdekes megnyilatkozásai. Nagyobb tárlatainkon is szívesen találkozunk velök. Erős tehetségeket mutatkoznak be *Kaysersling Jolán*, *Ráth Panni*, *Schütz Julesa*, *Karacsay Gerőné*, *Boemm Klára*, *Kunhegyiné Cesarine* és *Fodor Böske*, a kik közül a leg-

Breithut-Munk: Interieur.

Koroknyai Ottóné: Melegedő cicák.

utolsó először szerepel nyilvános tárlaton s modernül felfogott, mesterien odavetett csendéletével egy csapásra a hivatottak közé emelkedett. *Kozma Erzsébet*et, az ifju szobrászművésznőt sem igen láttuk eddig s erejét jellemzi, hogy a legférfiasabb magyar szobrász: *Kalmár Elza* mellett is magára tudja vonni a figyelmet.

A «Magyar Képzőművésznők Egyesülete» meg lehet elégedve első fellépésének sikerével; ha így halad, mihamar számottevő tényező lehet művészeti életünkben.

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta C. N. és A. M. Williamson.

Mélyen megalázkodva foglaltam helyet és semmi kedvet sem éreztem többé azzal is törődni, hogy Jimmy tán tönkre teszi a kocsi és mindnyájunk vesztét okozza. Meg vagyok győződve, hogy Mary néni ez eset után teljesen elítéli engem és arra a meggyőződésre jutott, hogy a hosszú szempillájú Monsieur is, ki az ő kegyét oly állhatatosan igyekezett megnyerni, hamisan ítéltem meg és nem érdemelt rosz bánásmódban részesíttetem.

Alig hogy megindultunk, hallottam Miss Randolph szavát, ki elmondta Payne-nek, hogy az automobil Honourable John Winstonnak, Lord Brighthelmston fiának tulajdona; egyszersmind kérdezte, találkozott-e valaha Mr. Winstonnal. Felteszem, hogy a nagy izgalomban, melylyel az egészen ismeretlen vagy alig ismert szerkezetű gép kezelése járt, egészen elfelejtette Payne, hogy ez a kocsi, melyen én is jártam, csak oly ember tulajdona lehetett, a ki az én — neki oly fatális — régi gazdáim közé tartozik. Keptelen tagadólag felelni, ha jóakarattal ráfogják, hogy ismer valakit, a kit gavalérembernek tud, és ez a rosz szokása a pillanat sietségében győzött az okos megfontolás felett.

«Oh igen, nagyon jól ismerem Jack-et», — kiáltott fel; azután elállt a szava és köhécselt.

Soós Elemérné: Körmenet.

Ebben a pillanatban bizonyosan észrevette az én jelenlételemet.

«Úgy hát feltételezem, hogy az anyját is ismeri, — szólott Miss Randolph, — Párisban találkoztam e hölgygyel. Most Cannesban van, a hol ön is viszontláthatja.»

«I... igen, — válaszolt Jimmy, — mindenestre felkeresem. Én ugyan inkább Lord Brighthelmstont ismerem, mint őt, de természetesen meg fogom látogatni.»

Attól tartva, hogy újból elárulta magát, másrészt pedig fürkésző szememnek szinte vérfagyasztó hatása alatt mindinkább idegessé válva, sohasem tudott eligazodni, ha szükségesnek mutatkozott a kormányzásban valamivel nagyobb ügyességet kifejteni, esetleg egy csökönyös lovat elkerülni. Oly ügyetlenül változtatta a sebességet, hogy a fogaskerekek mindannyiszor csattanva ütődtek össze. Borzongott a hátam, ha a kellemetlen zajt hallottam és arra kellett gondolnom, hogy milyen

pusztítást tehet ez az önhitt bolond az én sebény kocsim gépezetében.

Payne egészen közönséges dilettáns. Kétkem, hogy volt már előzőleg alkalma Napier-kocsit vezetni. Fogadni merek, hogy a mai napon — úgy a hogy — elért sikerét annak a nagy figyelemnek köszönheti, melylyel Miss Randolph minden mozdulatát kísérte, mielőtt ő maga fogta a kormányt kezébe. Érti, hogy kell közelítőleg egyenes úton kormányozni és sebességet változtatni, ennyi az egész; de nem mernék arra számítani, hogy valami váratlan eset felmerüléskor is megőrizi nyugalmát. Mindamellett nagyobb baj nélkül gördült át kocsink Tarbes és Tournay utcaiban, a mi inkább a kitünő gépezetnek volt tulajdonítható, mintsem a vezető érdemének. Mikor azonban meredeken emelkedő úton kellett haladni, Lanespède nevű helység elhagyása után, Payne nem találta el a kellő sebességet, majd tökéletesen elvesztette a fejét és elfelejtette, hogy fékezővel kell meg-

Hadzsy Olga: Női arckép.

D'Epinay Mária: A korcsolyák.

L. Propper Aranka : A mese.

A MAGYAR MŰVÉSZNÖK EGYESÜLETÉNEK NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

akadályoznia a kocsinak a lejtőn való hátragurulását. Szerencsére én a fékező melletti oldalon ültem és a tonneau-ból kihajolva, megfogtam és jól odaszoritottam a kezi fékező emeltyűjét. A legközelebbi pillanatban, még nagyobb biztonság kedvéért, leugrottam, szaladtam a koci elé és kellő módon megállítottam. Nem hiszem, hogy valaki észrevette, milyen veszélyben forogtunk, és Payne azzal leplezte ügytelenségét, hogy a kocsi gyalgata. Csakhamar ismét indultunk és hullámzatos fensíkra értünk, honnét a kis Capvern-les-Bains fürdőhelyet láthattuk, melyen lent a Pirenéusok végső nyúlványainak egy mélyedésében.

Nem történt semmi baj Montréjaui, a hol — mint utazókönyvemből láttam — rendkívül meredek dombon kellett felfelé mozognunk. Ennél fogva Payne vállta fölé hajolva, ezt a megjegyzést kockáztattam:

„Jó lesz itt vigyázni, uram; meredek ám ez a hegy.”

A tudatlan ember elég udvariatlan volt figyelemzetésemet semmibe sem venni, sőt annál eszeveszettebben hajszolta a helység hosszú utcáján végig, míg veszélyes lejtő széléhez ért, a mely hirtelen lefelé konyult egy darabig, majd váratlan fordulattal balfelé kanyarodott. Payne vakmerő tempóban rohant le a hegyről, nem mert bátorság volt benne, hanem tudatlanságból. A lejtő közepe táján, midőn megpillantott egy nehékesen felfelé kapaszkodó társas-kocsi, mely mellett alig volt hely kitérni, esztelen módon kezdett kormányozni. Ismét kihajoltam és csendesem, de erős kézzel beállítottam a fékezőt, hogy a koci egyenletesen haladjon. A buta ember észre sem vette, hogy én megmentettem, mert a mikor sértetlenül leértünk, azt mondta Miss Randolphhoz fordulva:

„Ugy-e, átröpítettem ezen a hegyen a kocsit?”

Mondhatom, örvendtem, midőn St. Gaudensban kiszálltunk reggelizni, mielőtt a Pirenéusoktól eltérve, a languedoci nagy síkságra át folytattuk utunkat.

Aldott languedoci síkföld, beh igazságtalanul becsmérelte sok utas egyhangúsága miatt. Hallgatva ültem a tonneau-ban Miss Mary mellett és gyönyörködtem a hosszú, egyenes, sík és széles útban, mely két nyárfasorral szegélyezve, beláthatatlan távolságra nyúlt, mindinkább keskenyedve, míg a két határvonal egy pontban látszott találkoznia.

„Itt legalább — így okoskodtam magamban, — a kormány nál ülő szédelőg nem tehet kárt.”

Gyönyörű tájkép tárult fel előttünk, melynek szépségeit kellő hangulat mellett ugyan csak élvezhettem volna. A szemhatár szélén, messze-messze tőlünk a Pirenéusok körvonalai kékeltek és közelünkben, a Garonne mentén,

számos festői részlet csodálhattunk. Különösen St. Marbury mellett oly kedves erdei táj ötlött szemünkbe, hogy elfelejtethetetlenül véso-dott emlékezetembe, bár csak futólagos pillantást vehettünk rá, és most is oly élesen körvonalozva áll lelki szemeim előtt, mint egy stereoszkópius felvétel.

Nagy megkönnyebbülésre szolgált, midőn kocink estefelé Toulouse utcáira gördült, hol a sok téglapületek a széles és csendes folyású Garonne mentében, a bucsúzó nap vízszintes sugaraitól megvilágított, sajtós rózsás színezetben láttuk magunk előtt elterülni.

De oh, szegény kocsim! Mikor tisztításához láttam, a kegyetlen bánásmód után, melyet szenvednie kellett, úgy éreztem, mintha szemrehányásokkal illette, hogy nem voltam elég hűséges iránta. A két lámpa a mellőzött ember gyászoló tekintetű szempárjaként meredt reám. És a mai első nap után még számos hasonló fog következni. Meddig tartson ez, oh, meddig? El sem képzelhetem, mi lesz a te szerencsédlen barátoddal.

Jack Winston.

Narbonne, december 17.

Nem adtam postára jelen levelem eddigi részét. Sejtettem, hogy lesz még valami hozzáadni valóm.

Ismét elmúlt egy nap, kirándulások és — rettegések napja. Payne egész butasága kiderült és én visszaadtam neki a kölesűnt, visszazserentem az úrnő melletti helyet a koci elején, őt pedig a tonneau-ba száműztük, Mary néni mellé. De még nem ráztam le a nyakamról. Még mindig velünk van és minden valószínűség szerint azon lesz, hogy ne szabadulhassunk tőle. A helyzet tehát lényegileg még mindig azonos a tegnappal.

Ha nem tekintjük azt a balesetet, melyre azonnal rá fogok térni, mai utunk egyik leg-szebb része volt az egész túránk. Habár eleinte a tonneau-ban kuksoltam, akarva, nem akarva, élvezet találtam a festői látványokban, melyek a nap első felében, villámgyors utazunkban, egymást felváltották.

Jókora darab pavé hátrahagyása után értünk ki Toulouse-ból és csak akkor következett a szép nyitott világ, a hol tömérdek parasztszekeret kergettünk és el is hagytunk. Az ilyen szekér mindig az út közepén halad és mivel a kocsi rendszeren alszik a bakon, csak sok kürtölés és kiabálás árán érhető el, hogy a paraszt kitérjen a maga jobbjára felé. Csakhamar rájöttünk, hogy mi oknál fogva hajt annyi koci, egymás után sorjában, közös cél felé. Kiterjedt faluba értünk, hol az utcákon, eleven szőnyegként, csupa összekötött lábú pulyka és liba feküdt, hangosan gágogva, hápogva. Tolongott, esdült a sok paraszt, öregje és fiatalja. Az öreg asszonyok barna, ranczos arczát csinos, fekete selymfőkötők vették körül. A pezsgő életű,

nyüzgő sokaság közepette lépésben kellett haladnunk, folyvást kürtölgetve. A faluból kiérve, széles, sík úton haladtunk, mely oly sima, mint bármely tekeasztal. Átkelve a zöld vízi Canal du Midi-n, egy darabig e csatorna mellett maradtunk és csakhamar elértük a furcsa alakú obeliszket, melyet Riquetnek, a híd építőjének tiszteletére emeltek.

Ismét hegynek fel vezetett utunk és egyszerre óriási kilátás nyílt előttünk. A messze Pirenéusok tömött hegláncolata látszott jobbra tőlünk, elenyésző távolban; hóval fődött bérzetők kisértetiesen emelkedtek ég felé a közbeső dombor mögött. Balra nagy kiterjedésű, hullámos vidék terült el, helylyel-közzel városokkal és templomtoronyokkal tarkítva, melyeknek körvonalai élesen rajzolódtak le, mert a levegő friss és tiszta volt és dicső verőfény özönlötte át. Mindezen túl elmosódó kék hegybor zárta a szemhatárt.

Egyik faluból a másikba siettünk. Mindenütt ugyanaz a kép: hosszú utca, blúzos gyermekek, sajtós módon játszanak, síkongva veszekszenek és kifejezésteljes taglejtésekkel kísérik a hangos beszédet; szemrevaló férfiak kék öltözetben, veres écharpe-pal és fejkön az általános viselt berret-vel, kegyetlenül ösztökélik a befogott szelid igás barmokat; egy csoport ember a templom ajtajánál, — násznap, vagy talán temetés kísérői; harisnyakötéssel elfoglalt, a verőfényben sűtkérező öreg asszonyok; az ablakon kikandikáló mosolygó menyecskek. Mindezek a benyomások úgy váltogatják egymást, mint a kinematográf reszketeg képei; és mikor az utolsó kép is eltűnt, ismét a széles fehér országúton van az ember, mindkét oldalán szaladnak hátrafelé a fák, feje fölött pedig az azúrkek égen fehér, pehelyszerű felhők úsznak. Ezeket a változatos jelenségeket csak automobilon figyelhetni meg. A ki vonaton utazik, rekeszbe van zárva; az automobilon mintegy tüzes szekéren ül az ember, a roppant égboltozattal feje felett.

Castelnaudaryban szintén élénk jeleneteket láttunk, mert itt is épen vásár volt. Ambár innét körülbelül csak 20 mérföld volt Carcassonne-ig, az «uraságom» elhatározta, hogy a castelnaudary-i hotelben legyen a villásreggeli. A mióta Payne járt velünk, most először adta jelét Miss Randolph, hogy oly lábon kíván velem állni, mint régebben.

«Maga is vegyen részt villásreggeli-ben, Brown», — szolt oly nyájas mosolylyal, melylyel bárkinek szívét megnyerte volna. De én nem éreztem virágos jó kedvet. Megelégettem már Mary néni társaságát, nem tűrhettem tovább Payne fenhéjázását. Azért kissé kurtán válaszoltam.

«A kocsin igazítani kell egyet-mást, ahhoz pedig hosszabb idő kell; majd később eszem villásreggelit.»

A szegény kicsikének ajkairól eltűnt a barátságos mosoly, mint a mikor elhal a kialvó lámpa fénye. Egy darabig még ott állt habozva, azután szó nélkül elfordult, távozott; én pedig szerettem volna leharapni saját barátságatlan nyelvemet.

Mintegy a magam igazolására, hosszasan babráltam a szekérrel, azután elég szomorúan más hotelbe ballagtam, hol igyekeztem jobb kedvre derülni a kacsamájpástétom és friss olasz dió mellett; de ezek az ingyencségek csak boldogabb embernek eshettek volna jól. A jelen körülmények között sem kedélyállapotom, sem gyomrom nem tette kívánatossá a hosszabb lakomázást; következésképp sokkal hamarabb kerestem fel társaimat, mint ezek várták. Ők bizony nem nagyon siettek. Mialatt a port törölttem a kocsirol, udvarias nézők kis csapatja verődött össze. Kérdezték, hogyan készült a koci (nagyon meglepte őket, hogy minden izecskéjét Angliában állították elő) és honnan vetődünk ide. Mikor azt mondtam, Dieppetől Biarritzon át, a tisztelet hangja morajlott hullámgyűrűként a csoport széléig, és ebben a pillanatban megjelentek az útítársaság többi tagjai.

Payne büszkébben hordotta fejét, mint valaha. Sokkal nagyobbban érezte magát, semhogy figyelmére méltatott volna engem vagy bárkit a barátságos, egyszerű emberek közül, a kik a kocsi bánták. Felénk tartva, a lehető leghangosabban beszélgetett Mary nénnel. Engem majdnem könyökével lökött fölére és a vezető helyét

foglalta el, mintha az természetszerűleg őt illetné. Talán kissé mélyen nézett a helyi termésű, erős vörösborral töltött kancsóba, de erre a magyarázatra akkor nem gondoltam és túlságos szemtelenségét természetében rejlő gonosz indulatnak tulajdonítottam.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Új hódítás. Megtörtént ezen a héten és pedig két ízben, hogy büszke Bécs városának nem kevesebb, mint négy nagy színházában mindemitt magyar darabot játszottak. Egy operát, a *Mihalovits* Ödön *Eliáná-ját*, egy vígjátékot, a *Molnár* Ferenc *Ördög-ét* és két operettet: a *Bakonyi* Károly és *Kalmán* Imre *Tatárjárás-át*, meg a *Verő* György *Szultán-ját*. Ezek közül a darabok közül az *Ördög* meg a *Tatárjárás* egy egész sereg más metropolist is diadalal megjárta, a mint hogy igen rövid idő alatt egy magyar színdarab külföldi előadásában megszűnt szenzációnak lenni az, hogy ez a darab — magyar. A magyar darab érdekessége már se nem geográfai érdekesség, se nem etnográfai érdekesség, a minthogy senki se keres ilyen természeti érdekességet egy francia, angol vagy német darabban. Egyszerűen az történt, hogy a magyar

KÖVET A Vatikánból.

BÁCSKAIAK.

dramairodalom a nemzetközi forgalomban hozzájut ahhoz a szerephez, a melyet a magyar tehetség zenében, szobrászatban, festészetben és az irodalomnak is más műfajaiban már megkapott és egyre jelentősebbé fejleszt. Ez dicsősége és szerencséje a magyar drámaíróknak, színpadi szerzőknek, a mely egyben azt a szép kötelességet is részükül adja, hogy ezt a dísz és szerencsét a nemzetnek is díszévé és szerencséjévé tegyék. Ennek pedig az az útja, hogy az ihletést mindig a mi életünk világában keressék. A magyar darabnak, a mely most már az egész művelt világ számára íródik, magyarnak kell lennie, természetesen nem furcsálkodásban vagy rikkton színezett külsőségekben, hanem a levegőnek és a léleknek abban az érdekes kiérződésében, a mely oly jellemző és sajátos zománczot ad a legáltalánosabban emberi megnyilatkozásoknak is érzésben, gondolatban és a cselekvés módjában. Nekünk nincs politikai, diplomáciai külső képviselőnk, vagy legalább nincs a kellő mértékben. Legegyen tehát a nemzet egyéniségének, a magyar érzésnek, erkölcsnek, gondolatnak, illetve gondolkodásnak ilyen külső képviselete a hódító magyar irodalom. Kétszeresen nyer az író, ha egyszerre a munkájának is, a nemzetének is megnyeri a szíveket.

Török dolgok. A boldogtalan, föltétlenül jobb sorsra érdemes Törökországban, sajnos, kezd egé-

KISKUNFÉLEGYHÁZIAK.

MAGYAR ZARÁNDOKOK RÓMÁBAN. — Jalfy Gyula Hivatalai.

A BRONZKAPU ELŐTT.

«az alkotmány nincs veszedelemben». Valamennyi rendületlen híve az alkotmánynak, mind érte harcol és lövöldöz, azok is, a kik azért csináltak forradalmat, mert szerintük az alkotmány tételei sértik a vallás törvényeit és a szultán jogát. De azért ők is az alkotmány védelmében kergetik el és ölik meg azokat, a kik ezt az alkotmányt megcsinálták. A miből látnivaló egyrészt az, hogy a mi török atyáinknak igen rövid idő alatt bámulatosan véreket vettek az alkotmányosságot, másrészt meg az, hogy egyszerű portéka lehet az a török alkotmány, a melyért egyaránt lelkesedhetnek a megalkotói és az — ellenségei. Mindenik örül neki, hogy a védelmezője lehet, a minthogy a szultán mindig örül, akár a liberális forradalom győzi le a reakciókat, akár a reakció forradalom veri le a liberálisokat. Mi okkal nézzük szomorúan ezt a sok — örömet és van módunk elgondolkozni rajta: mennyi álarcot kell letépnie az időnek, míg végre az igazság képe szabaddá lesz! És megértjük azt a sűrűn előforduló történelmi balesetet is, a mikor az álarccal együtt egy-egy fej is leszakad, a mely túlságosan összenőtt az álarccal.

*

A szegfű. A budapesti törvényszéken egy szociálista pártállású ügyvédnek konfliktusa támadt az elnökkel, mert ez azt kívánta tőle, hogy a bíróság termében a szociálista jelvény gyanánt is szereplő piros szegfűt vegye le a kabátjáról. Az elnök azon az állásponton volt, hogy a pártatlan bíróság csarnokában tisztelenség minden pártos demonstráció, az ügyvédnek ellenben az volt a fölfogása, hogy mindenki olyan virágot tűz a gomblyukába, a melyet szeret és egy szál szegfűtől semmiféle sérelme nem ésszethetik az igazságszolgáltatásnak. Melyik oldalon van a nagyobb igazság, ezen nem kell tanakodnunk, mert a Kúria majd megmondja. De a különös konfliktus olvasásánál egy s más dolog okvetlenül eszébe ötlük az embernek. Így például az, hogy egy piros szegfű, minden elvi jelentés nélkül is kellemes dísz ugyan egy kabátban, de ha én ügyvéd vagyok, a ki a felemnek súlyos érdekeit képviselem a bíróság előtt, ezekért az érdekekért kisebb és szívesebben hozott áldozattal igazán nem szolgálhatok, mint azzal az egy szál virággal, ha látom, hogy akár okkal, akár ok nélkül, de ingerli a bíró szemét és értését. Mert a szegfűm érdeke valóban nem érvényesülhet felem érdeke ellen vagy a rovására még annyiban sem, hogy zavarja és hátráltatja a pörét. Lehet, hogy ez opportunusság, de az opportunusságnak az ellenkezőjét csak a fogalomzavar minősítheti mindig és okvetlenül bölcseségnek vagy elvszilárdságnak. Ha pedig az a szál virág ott az ügyvéd kabátján csakugyan jelvény volt, egy elvnek látható demonstrálása, akkor meg éppen nem volt helye a renitenciának. Mert a bíró

igenis megkövetelheti, hogy a felek vagy a képviselők ne az elveiket hozzák az ítélő-széke elé, a hová ezek az elvek nem tartoznak, hanem az igazságot és az argumentumaikat. A minthogy a bíró politikai elveinek se lehet semmiféle keresete a tárgyalóteremben. Az ilyen demonstrálásnak a bírói szék előtt is lehet értelme és erkölcsé, de csak abban az esetben, ha valakit az elvért, a meggyőződéséért vádolnak és üldöznek. Ha fogadalmat jelent az elv és a meggyőződés mellett való rendületlen kitarásra minden szenvedés, még a börtön és a halál árán is. Ebben valóban benne van a hitvallás és a vértanúság tisztelteméltó készsége. De ha az egész fölösleges demonstráció nem jelent és nem eredményezhet mást, mint húsz korona bírságot és kétszáz korona értékű — reklámot, akkor az egész kis incidens nem az elvhűségnek vagy az erkölcsnek, hanem csak az izlésnek egy próbája és csak ebből a nézőpontból lehet megítélni.

*

A házmaster. A városházán, a hol most igazán buzgó munkálkodás folyik, a héten megint elkészültek egy nagyon fontos intézkedéssel: a házmasterokról szóló szabályrendelettel. Minden ellentmondás veszedelme nélkül meg lehet állapítani,

KESZTHELYIEK.

MAGYAR ZARÁNDOKOK RÓMÁBAN. — Jeltz Gyula felvétele.

hogy kevesebb szimpatiának örvendő alakja a magyar székesfőváros külön világának nincsen, mint a házmaster, azaz hogy a házfőügyelő. A legbizarrabb tétel földolgozása nem lenne olyan kockázatos és vakmerő vállalkozás egy szinpadí író részéről, mint az, ha egy budapesti ház czerberusát a közönség rokonszenvére pályázó szerepben próbálná beállítani a darabjába. Mi ennek az oka? A mestersegnek ugyan megvan a maga átfórmáló hatása az emberek lelkére, de egy nagy háznak a rendben tartása talán mégse olyan foglalkozás, a mely okvetlenül gyűlöletessé kell, hogy tegye azokat, a kikre ez a földadat hárul. Ha nagy is a házbér, azt valamennyien tudjuk, hogy nem a házmasternek fizetjük. A budapesti házmaster típusa és a róla való fölfogás tisztára a mi szomorú és keserves lakásviszonyaink produktuma. Ezekből alakult ki annál zavartalanabbul, mert idáig semmiféle hatósági intézkedés nem befolyásolta az alakulását. A házmaster-szabályzat ugyanis nem újítás, hanem egészen új dolog, a melynek semmiféle elődje nem volt. A helyzetnek nem revizója, hanem első rendezése. A mi idáig szabályozta, az a háziúrnak és a lakónak egymáshoz való viszonya volt. Ezt a viszonyt pedig már évek óta: lakásinségnek hívják. A bérlő minden igénye oda kellett, hogy zsgorodjék, hogy — egyáltalában kapjon lakást, ha a dupla árat kellett is fizetnie. A házmaster működése tehát igazában nem volt más, mint a háziúr korlátlan hatalmának az érvényesítése annál merevebben, mert a milyen föltétlen urává tették a viszonyok ezt a hatalmat a lakóknak, olyan föltétlen ura volt az eddigi rendezetlenségben a háziúr a házmasternek. Már pedig nincs rettenetesebb zsarnok annál, a kinek magának is zsarnoka van. A házmaster, kárpótlásul azért, mert a háziúr a maga cselédjének tekintette és használta, megtette magát a lakók urának, sőt «felügyelőjének» és bizonyos porkoláb-zománecot adott a maga hivatásának. Helytartójául érezte magát egy olyan hatalomnak, a melyről csak annyit tudott, hogy — nagy és a lelkét, természetét, kezelését a maga ítélte szerint szabta meg. Valóban ideje volt már, hogy hivatalos írás mondja meg neki: mi szabad, a miből egyszersmind azt is megtudhatja: mi nem szabad.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Holnap új versei. Alig hogy eltűnt kissé az a zaj, melyet a Holnap első kötete támasztott s ime, most már a második kötettel lépnek elő azok a fiatal költők, heten, a kik ebbe a nagyváradi irodalmi társaságba csoportosultak. A zaj, mely e társaság föllépését fogadta, talán túlzott is volt,

elvégre nem történt egyéb, mint hogy hét fiatal költő együtt, egy almanach-szerű kötetben adja ki verseit, bizonyos rokon törekvések alapján, mondjuk programmszerűen. A sok vita folyamán aztán a Holnap-ot megtették gyűjtő-fogalomnak, s értették rája az egész fiatal irodalmat, a mely — a fiatalság örök szokása szerint — ellenzékül lép fel a régivel szemben s a fiatal temperamentumhoz illő heves-séggel ostromolja a nyilvánosság kapuit. Ez azonban tévedésre vezet, mert a Holnap csak egy része az irodalmi fiatalságnak s egész serege van rajta kívül, sőt bizonyos tekintetben ellene is a fiatal irodalom erős legényeinek s róla magáról sem lehet bizonyos nagyon tág határvonalakon kívül azt mondani, hogy valami egységes programot képviselne. Alig köti össze egyéb, mint hogy egy-két pontján a magyar élet aktuális kérdéseinek hasonló a felfogásuk, a formák alakításában, témákban, nyelvben többé-kevésbé új nyomokat igyekeznek találni s végül valamennyien Ady Endrét vallják vezérükül. Ez az utóbbi dolog bajt is hozott a fejükre, rájuk zúdította az utánzás vadját. S kétség-telen, hogy ez a vád nem is alaptalan, csak túlságosan ki volt élezve. A mostani második könyvben, a Holnap új verseiben még inkább enyhül: a többi hat költő mindegyikén megérik, hogy azon a csapáson haladnak, melyet vezérük tört a magyar versben, de reminiscenciáról legfeljebb egyik-másiknak egyik-másik versében lehet szó. Mind a hét költő különálló, többé-kevésbé erős egyéniség. Ady Endrének vagy tizenöt verse van a könyvben, köztük egy pár a legjobb dolgai közül való, össze-ve azonban nem adnak semmit ahhoz a képhez, s nem vesznek el semmit abból a képből, melyet

PIHENŐ.

lehet tagadni, hogy nem egy ügyesen formulázott, okos gondolatot találunk benne.

A Deltánál. Vékony kis füzet, de érdekes, mindeképen figyelemre méltó költőt visz a közönség elé: Gellért Oskárt, a kinek már vagy hat-hét év előtt jelent ugyan meg könyve, de a közbeesett hosszú szünetben, miután lapokban a legutóbbi időig felette ritkán találkoztunk vele, szinte elfeledtük. Annak idején, 1903-ban tartózkodva fogadtuk, zavart az a küzdelme, melyet a kifejezés formáival folytatott, reflektáló hajlama pedig hidegnek érzett. Teljesen még ma sem vergődött ki ezekből a bajokból, még ma is megérik, hogy nem találjuk meg azt és úgy versében, a mit s a hogyan belevinni akart. Ma is első sorban reflexió-lírárt csinál, nem az érzés hevével vagy közvetlenségével igyekszik hatni, hanem a gondolatnak keresi azt a színt, ritmusát, misztikumát, a melyből a költői hatás fakad. Nagyon vonzza és érdekli — a hogy régebben is vonzotta és érdekelte — a vallás misztikuma, Jézus alakja, de ehhez is öntudatával fordul. Egy két verse a családjáról, kivált a kis fiáról a kis kötet legszebb versei; a Gyermekisten négy strófája fogott meg minket legjobban az összes versek között. Úgy gondoljuk, hogy Gellért Oskár a nehezen fejlődő egyéniségek közül való, de még jelentékeny fejlődés perspektívái nyílnak számára s akkor fog csak kiderülni, hogy csakugyan elsőrendű művészi intelligencia lakik benne.

AZ AUTEUILI VERSENYTÉREN.

eddig alkottunk róla magunknak s melyet pár hónappal ezelőtt, legutóbbi könyvének megjelenésekor, igyekeztünk róla megrajzolni. Babits Mihály első sorban a nyelvnek, mint a költői alakítás eszközének virtuóza egészen a szavakkal való játszásig; igen erős intellektusa uralkodik fantáziáján és érzékenységén, a gondolatnak megvan nála az a lendülete, a mely hangulatokat kelt és fantáziát serkent, sajátképen intellektuális lírát csinál, de nem mindig tudja elkerülni a kiszámítottság veszedelmét, néha pedig bogarasnak, különczködőnek látjuk. Balázs Béla erős fejlődésben mutatkozik a kötetben: ő a színekre alapítja költészetét, színre szint halmoz s ezért néha összefolyznak a formái, gyakran azonban — mint pl. a Tavi nocturnóban — bámulatos telten, frissen jönnek a színek tolla alá. Dutka Ákos is fejlődött, jórészt megsza-badult az egyéniségét zavaró idegen hatástól, Emőd Tamásnak még mindig a pompásan csengő verselés a leginkább szembeötlő tulajdonsága, de már látni rajta, hogy lassankint mind jobban elmélyedik. Juhász Gyula ma is az a merengő, finom lélek és fogékony elme, a ki volt. Néha egy-egy sorban, egy egy képből igen szerencsésen esendít meg régi magyar reminiscenciákat s általában mintha valamivel színesebbé fejlődött volna utóbbi időben. Miklós Jutka is fejlődik; nemrég megjelent könyvében még alig látszott ki a saját egyénisége a reminiscenciák alól, ma már gyakrabban halljuk a saját hangjait. A kötetet Kollányi Boldizsár állította össze s ő is írt elébe terjedelmes bevezető tanulmányt, a mely rövidebbre fogva többet mondana s esztétizálásának kissé dilettáns íze van, de nem

SÉTA A MÁZSÁLO FELÉ.

PÁRISI ÚJ TOILETTEK A LÓVERSENYEKEN.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS
Beregmegeye.

gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete írórg fenn.

Megrendelhető: **ÉDESKUTY L.**-nél Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácsón

BŐRSZÉKIPAR
Kendi Antal Bpest, IV. Károly-u. 2.

Angol bőrbutor
renoválása saját műhelyben.

készítése, festése és
renoválása saját műhelyben.

Ebédlő-
székek,
iroda-fote-
lok valódi
bőrrel.

Ülőbutor áll-
ványok kár-
pítozása.

Székátala-
kítások.

LEICHENBERG GYÓGYHELY
Stajersországi.

Klimatikus gyógyhely. Nyári üdülőhely.

Javulva van a légzőszervek idült hurutjai, izadási-nyok, elkeresés, tuberkulózis (csak kezdő, vagy idült, ehatárolt stádiumban), tüdőgyulladás, asthima, érlelmeszesedés, szivbillentyűjáb, skrofulosis, hólyaghurut, kőszvény és csuszbantalmak, nőbajok, idegbántalmak esetén és lábbántalmak. Tökéletes gyógyeljárás minden indikáció esetén.

Világhírű gyógyforrások. Idény: május 15-től szeptember 30-ig. — Prospektusokat küld és minden felvilágosítást szolgál a Földgazgatóság.

Gallérok és fehérművek
legszobben tisztítottak a

„Kilós“ Nagyőzmosodában
Weinberger Aladár
Budapest, Rottenbiller-utca 30.
Gyűjtőknek és viszonttisztítóknak nagy árengedmény.

A szépség és fiatalág
megtartására legbiztosabb szer

ORIZOL
vagy RIZSVAJ,
(örv. védve)

mely a bőrt puhítja, finomá-
s és széppé teszi.

Hatása biztos és gyors.

A legbiztosabb bel- és külföldi bőrgyógyászok és kozmetikusok által kipróbált szer. — Sohasem araszodik; teljesen ártalmatlan, mely az éretlen pizs tejnemű nedvből állították elő, 1 nagy üvegy ára 3,50 K. Egy darab szappan 1,50 K. 10 koronás megrendelést bérmentve küld a magyarországi fiókák: Török J. gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. sz., Dr. Birtó gyógyszerháza Kolozsvár, Mátyás király-ter. — Sztiklődia naponta (diskréten) a világ minden városába.

Termolin
a legjobb
bőráppló
szepítő,
ránccok
és bőrhibák
ellen.

Ára 1 kor. 50 fill.
szappan hozzá 1 kor.

Haltyt győgytár
Budapest, Aréna-út 124.

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
Természetes égyéves
SÁVANYU VIZ.

Legtökéletesebb
„retisztító- és szepítő-szerek
minden arcot tünd, frissít és szépít
a **KRIEGNER-FÉLE**

AKÁCZIA-crème 2 korona
-puder 1 korona
-szappan 1 korona

Törvényesen védve. Hatásuk csodás.
Szeplő, májfoltok, ráncok, pattanás biztosan eltávolít.
Nemcsak hasznukban, hanem az egész világon közkedveltségnek örvendenek. — Főkraktár:
Korona-gyógytár Bpest Kálvin-ter
Postai szék. naponta

Ujdonság! Törv. védve.
„REKORD” pénz-
tárca
elszakíthatatlan.
Egy darab bőrből.
Apró pénznek külön mélyedése.

3. korona
kiszárolag csak a készítőnél
Csángó Henrik bőrdíszműves
Bpest, Múzeum-körút 3. sz.

Divatos kézimunkák
és hozzávaló kellékek. faggöny kongró, 110 színes mir. 1 kor.,
remek sodró száln kongró fáto v. millieux kezdve, anyaggal 4 K.

NÁDAS
Budapest, IV., Koronahereczeg-utca 11.
Hársnya és keztű kullálegesség. —
3 pár elsőrendű flor a-jour hársnya 3 kor. Argyezék bérmentve

OLBRICH L.
szijgyártó, nyerges és bőrdísz
Bpest, VI., Teréz-körút 6.

Dús raktár lovaglő, hajtó-
vadász-, utazási és sport-
cikkekben.

Alapítva 1875. Árjegyzék ingy.

Ha őszül a haja,
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerháza,
Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétány-utca sarkán.

A „Titania”
gyorsgőzmozgógép
felülmal minden mosogé-
pet, bármely konkurren-
ciához tartozék (olya-
nokat is, melyek nagy lármával
és piaci reklámmal hirdet-
tek);

hőfejére harmad anyyi
időben, mint azelőtt;
kiméli a fehéremitt eddig
el nem ért módon;
megtakarít 75% pénzt
és időt és
OLCSO de jó.
Sok ezer áll izomban és ugyan-
nyannyi az elismerőlevél. —
Próbára is.

Titania - mángorló.
17-féle
nagyág-
ban 2-3
keményfa-
hengerral,
minden ár-
környezetben
35 K-től
feljebb. Öt
évi jótállás.

Titania-forrófacsaró.
elsőrendű paragummi benger-
rel. Prospektusok, plakátok és
referenciák ingyen. Képvise-
lők kerestek.

TITANIA - MÜVEK
Wels, Felső-Ansztra 20. sz.
Gyártanak különlegeségek
gyanant: mosógépek, takar-
mány-gyorsparoló vetőgépe-
ket, szénagerályokat, szegecs-
feszítőköt, különöket, stb.
Részletekért szivesen en-
gedtetnek

Szenvedő hölgyek és urak
ne mullassák el legújabb árjegyzékem ingyen
és bérmentve küldetésem iránt hozzám fordulni.
E feltehető legonos, mintegy 3000 termeszeti
ábrát tartalmazó könyvem minden nemű közzér
pontos leírása feltehető. Minden altesti be-
tegség ellen szolgál **haskötő**, mely köldök és
has-érv, vándorvise és hájasodás ellen előnyö-
sen alkalmazható. Hölgyek számára pedig ki-
tűnően beváltak az altest támasztékul szolgáló
előtti és utáni időszakokban.

Varrás nélküli **gumiharisnya** göszér,
erős csomok, viszértárgyalás, valamint ágadt
és egyként szemvedő lábakra a legdrágább
hatálya szer. Mérték szerinti elkészítését leg-
jutányosabban eszközöl.

Keleti J. orvosi műszer és testgyógyászati gépek
gyára Bpest, IV., Koronah-
czeg utca 17. Alapították 1878. Telefon 13-76.

David Károly és Fia
doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 58.
Telefon sz.: 41-48. Sörgönczim: Cartonage.
Göszörre berendezve.

A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
Napi gyártás 150,000 doboz.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros 11920

Os. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, esztorná-
csok, szellőztetések, szivattyúk, vízszemélyi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövődémi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

BLUZOK princesse **RUHÁK**
costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48.
Dívatlap ingyen!!

Szépség hódít mindenütt!
Szép arcot csak a dr. Wimmer bőr-
szepítő **Pipacsvirágcrém** és szappan-
nal lehet elérni, páratlan szépséget és ifjító a világon;
crém 2 korona, szappan 1 korona.

Hajhullást, őszülést alaposan csak a **Petrolin-
hajkenőcs** szünteti meg; Petrolin-hajszeszszel
alparolása miatt sohasem érheti el, mint Petrolin-
hajkenőccsel. Ára 3 korona. Forduljon bizalommal az
Ideal-irodába Budapest, Üllői-út 61.
Török J. gyógyszerháza, Király-utca 12. szám alatt.
Számítatlan hála- és elismerő-levél.

PÁRISI BRILLIANS KIRÁLY
Budapest, VII., Erzsébet-körút 34.

Ajánlja a mai kor legjobb ékszerutázaikat,
mint: modern broskot, gyűrűket, fülbevalókat, fésű-
ket, karkötőket, nyak- és óraláncokat.

Előkelő hölgyeink

sohasem látogatnak színházat, hangversenyt vagy nyilvános
helyet, s nélkül, hogy előbb ne gondolkodtak volna az arcbőr
szepítésének oly nagyon ártalmas külföldi hatásaitól való-
ságtól. Elismert tény, hogy előkelő hölgyeink és művés-
nők legkedveltebb toaletticiké a szabadalmozott
Kriegner-féle Crème de Marguerite.

Az elismerő-levelek önége igazolja, hogy használatá-
 mellett az arcbőr zsíros tapintata megszűnik, nem fényes, a
nap, levegő, szél és hideg nem tehetnek benne kárt. Az arcbőr
ide, hársnyphasságú lesz tökélybőrű, kiütés, májfolt,
börhika, szeplő nem ékeztetik rajta.

A **Kriegner-féle Crème de Marguerite**
a legideálisabb szepítőszer és a mellett teljesen
ártalmatlan. miről alábbi hivatalos bizonyít. tanusodik:
M. kir. Áll. vegykísérleti állomás Budapest.

Hivatalos bizonyítvány.
A budapesti m. kir. vegykísérleti állomás részéről ennél
hivatalosan bizonyították, hogy a Kriegner Gyógygyőz-
tára által gyártott Crème de Marguerite arcbőrre-
alkalmazható. festékanyagot vagy egyáltalában a szerve-
zetre ártalmas hatású anyagot nem tartalmaz.

Liebermann dr., a m. kir. áll. vegykísérleti állomás vezetője.

A **Kriegner-féle Crème de Marguerite**
kiszárolag a **KORONA-gyógytárban**
kapható, Budapest, Kálvin-ter (Háros-utca
sark). Egy üvegy ára 4 K. Postai széküldés naponta.

SZOBRÁNCZ
GYÓGYFÜRDŐ Ungmegyében.

Gianbersós, hideg, kénes, sós víz. Gyomor- és máj-
betegégek magyar Karisbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május
15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig.
30% árengedményvel a lakosknál.

Ez a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint ivógyógyvíz biztos
segélyt nyújt gyomor- és bélbajoknak s alhasi pangásoknak, makacs
székrekedéseknek enyhén, oldódó hat, májbajoknak, epehomok és epe-
kőképződésnek, vérdulásoknak, szédülések, hűdések, gutaütési
rökmőkkel vérvonólag, felszívólag hat, csúszós és körszvényes bántal-
makoknál a kór okozta erjeszt termékekre, elrakódásokra az izület-
ben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kővérség, szivelhajso-
dás ellen, ezüsterbetegségek, veszbajásoknál úgy a ezüster-, mint
a fehérjékkel gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mint fürdő különféle izzadási anyagokat, daganatokat, izületi és csont-
bántalmakat, csontszét kezedve osztja. Görvőkörös daganatok,
mányok felszívódását elősegíti, a legkülönösebb makacs idült bő-
rbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat.

Vasúti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőknek Ungvár,
a felvidék és illata kassa felől jövőknek Nagy-Mihály, honnan ké-
nyelmes bérkocsikon 4 és 1/2 óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 üvegy-
gel 20 kor., kis láda 20 üvegygel 11 kor. A víz a vasúton szállítási
kedvezményben részesül.

Megrendelések és tudakozások: Szobráncz gyógyfürdő
igazgatóságának Szobráncz gyógyfürdő címzendő. Posta-
és távtelep-állomás helyben. A fürdő igazgató-orsza: Dr. Russay
Gábor Lajos.
A fürdő igazgatósága.

SAUCZEK
CS. és M. R. UJ-
PASTORMÁNY-
GYÁROS

BUDAPEST
IV. SÜTŐ U. 5.
ÉRVÁNYOS ÉPÜLET

ÖV
és
RETICULE
CSAT
(TÁSKAZÁR)
KÜLÖNLEGESÉGEK
NAGYBAN
ÉS KISNYEBEN.

BUTOR
izléses és szolid kivitelben,
teljes lakberendezések kész-
pénz vagy részletre kapható
Sarkány I.
butoriparomál, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 26. sz.
műhely és raktár.

+ Soványág. +
Szép telt alakot, gyönyörű ke-
let 6-8 hét alatt érheti el a
törv. védett **„Büsteria”** nevű
arany éremmel. Páris 1900,
Hamburg 1901, Berlin 1903 ki-
tűntetett orientális erőprunk
használatá által. 30 fontnyi hi-
zálsbiztosítva. Ártalmatlan. Fel-
tűnően reális, nem szelődés.
Sok elismerőlevél. Dob-z hasz-
nálati utasítással 2 marka.
Postautalványon v. utazólevél
postó küldés. Egyeztetés
Institút D. Franz Steiner
& Co Berlin 57. Königsgrätz-
strasse 66. Budapestben kapható:
Török Józsefnél, Király-u. 12

Ki a Yes-Oui-Si
című lapot megrendeli, játsza
minden megérkezés nélkül és ön-
állóan az angol és francia nyelvet
alaposan megtanulhatja.
Előzetési ár negydedenként minden
kiadásra 3 kor. — Megrende-
léseket elfogad és mutatvány-
mokat küld a kiadóhivatal. Buda-
pest, Andrássy-út 97. szám.

**KWIZDA-
FLUID**
Kügyő-védjegy.
Turista-
fluid.

Rég bevált aromatikuss
bedörzsölés az mak és im-
mok erősítésére és edzésére.
Turisták, kerékpározók, vad-
ászok és lovasok által siker-
rel használva elő- és utó-
erősítésre nagyobb trakt után.

Egész üvegy ára K 2.-
Fél üvegy ára K 1.20.

Kwizda-féle FLUID
Valóban kapható a gyógyszer-
házaiban. — Főkraktár:
Török József gyógyszerhá-
za, Budapest, Király-utca 12.
Andrássy-út 26.

R A K E T

R A K E T

Kezdőknek 2.25, 3.25 frt | Jó játékosoknak 9.-, 13.- frt | Versenyzőknek 15-25 Lt.
Haladóknek 4.50 frt | Erős játékosoknak 9.-, 13.- frt

Sportszerű eladási mód! Az összes ismert raket-típusok, több mint 50 féle,
külön osztályba vannak egyenkint kivéve. Minden drb
a típus nével, számmal és oleos szabott árral van jelölve. A típusokkal próbamezőkkel végezhető.
Piökl és Haas tennisz- turistás- és vadászati kellékek
raktárában, Andrássy-út 13. szám.

— Raket-műhelyünkben **Bosnyák József** vezetésevel játékosok és hurozások angol iskola szerint —

LOHR MÁRIA
Csaliko-, vegyszertári tisztító és festészet
intéze. Gyar: VIII., Baross-utca 85.
Fióküzletek: IV., Eak-út 6. VI., Andrássy-út 16.
VIII., József-körút 2. IX., Calvin-ter 9. V., Harmán-
csad-utca 3. VI., Teréz-körút 89.

Vas- Réz- Kertibutor

Allandó dús választék modern rézbutorokban, vasbutorokban, sodrony-ágy-
betétekben, ruganymatracokban, kertibutorokban, gyermekkoszik-
ban stb. stb. Képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küldünk.
PÁPAI és NÁTHÁN Bpest, VI., Andrássy-út 2.
(Ponciere-palota.)

BUDAPESTI KÖZUTI VASPÁLYA-TÁRSASÁG.

HIRDETMÉNY.

A Budapesti közuti vaspálya-társaság
XLIV-ik rendes közgyűlése

tolyó évi április hó 28-án délután 3 és 1/2 óraker a társaság igazgatóság
éjületében Budapest, V., Lipót-körút 22. alatt fog megtartani.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság évi jelentésének előterjesztése és erre vonatkozó határozat; előterjesztése az 1908. évi zárszámadásnak és mérlegnek és a felügyelő-bizottság jelentésének s ezekre vonatkozó határozat; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadása tárgyában.
2. Az igazgatóság előterjesztése az alapszabályok 26. és 39. §-ának módosítása tárgyában.
3. Részvényesek által beadott következő indítványok: a) az alapszabályok 28. és 57. §-ának módosítása tárgyában, b) az alapszabályok 13., 15., 20., 24., 27. és 40. §-ának módosítása tárgyában, valamint a munkák és anyagok mikénti beszerzése tárgyában, c) a budapesti helyiérdekű vasutak részvénytársaság, a budapesti villamos közuti vasut részvénytársaság és a Budapest-Ujpest-Rákospalotai villamos közuti vasut részvénytársaság zárszámadásainak egy rendkívüli közgyűlés elé való terjesztése tárgyában; a külön tartalék felosztása és ehhez képest az alapszabály 58. §-ának megfelelő módosítása; valamint az alapszabályok 22., 26., 27., 30. és 36. §-ának módosítása tárgyában.
4. Az igazgatóság választásán utján való kiegészítése és a felügyelő-bizottság megválasztása.
Budapest, 1909 április hó 6-án.
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjazatik.)

CALDERONI és TÁRSA
lászter raktár BUDAPEST, Kishid-
váci-utca 1. Kishid-
váci-utca 1. Kishid-
váci-utca 1.

Né színlávi látóúvek fogantyúval. Színházi lát-
óúvek stumimból. Prizmá látóúvek, Zeiss,
Busch, Goerz és az összes
többi gyárt-
mányok ered-
eti áron.
Aneroid lég-
súlymérők.
Hómérők. —
Szemüvegek és orrszemüvegek arany, double
erüst tekercs és mikrofotóval. Lorgomtek-
arany, erüst, double, gyöngyház és tekercs fog-
laltal. Férvépszeti készületek és kellékek
raktára. Kodak eredeti gyári áron, stb.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLODA
Budapest, IV., Egyetem-utca 5. Elsőrendű szállóház a belváros központján. 75 szoba.
Új berendezés, vill. világítás. Fürdők. Pannó. Kifőző ártterem. Jutányos árak. Szobák izme tulajd.

BERKETZ ISTVÁN UTÓDA

*** kelmefestő és vegytisztító gyára ***
Budapest, IX. ker., Kínizsy-utca 14. szám. Cégtulajdonos: Kovács Endre.

Az előkelő hölgyek csak a
PARK-CLUB CRÈME :: ::
ILLAT :: ::
POUDER :: ::
SZAPPANT

használják. Főraktár BAYER ANTAL gyógyszerára Budapest, Andrássy-út 84. sz. — Kapható azonosul Kartschmaroff, — Lux, Neruda, Molnár és Moser és Utasi utóda drogériáiban. —

Hőskötemény a „SALINIL”-ről.
Minden hölgynek az a fontos, hogy ne legyen semmi foltos, Bűzös ne legyen ruhája. Hónalj — izzadáson át; Ha „Salinil”-t használja Akkor láthat nagy csodát. Csipke, selyem, blúz új marad S egy tubusért keveset ad. Nyolczvan fillér csak az ára. Irjon érte Berhidára Csitáry gyógyszerészhez, Azonnal küldi kézhez.

A «Salinil» megszüntet mindenemű láb-, hónalj- és kézizzadást :: :: egyszeri használat után, :: :: Törvényileg védve. Kapható: **CSITÁRY** gyógyszerésznél, Berhida, Veszprém-megye.

BAGARIA MOLYPAPÍR
legjobb és legtisztább molyóvszer
120 cm. széles méterenként (5, 10 méter) 50 f. :: darabonként (10, 25, 50 darab) 5 fillér. ::
DETSINYI FRIGYES drogeria «a fekete kutyához» Budapest, V. ker., Marokkói-utca 2. szám.

„Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert ::
„Iró angyal” gramofon gépek és lemezek.

SCHMID NÖVÉREK-nél
Budapest, IV. Kigyó-tér 1. sz. (Királyi bérpalota.)
Válástékküldemények, kedves lemezesei fűvel. Ar- és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Természetes forró-meleg kénos forrástó
a Thermal-szálloda földszintjén.
iszaporogatások, kő- és kádfürdők
a Nagyszálló földszintjén. Gondos penész. A téli fürdővádra vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai Szent-Lukácsfürdő igazgatóságához.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere
a Phosphatine Faliéres.
Kapható minden gyógyszerárban.
Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér.
Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszerára Budapest, V., Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok) Erdéklődőknek ismertetőfüzet díjtalanul

Páratlan és csodás hatású arczsépítő és finomító a Földes-téle
Margit-crème
főúri körökben használt készítmény. Zsíraltan, ártalmatlan, rugóin szépit. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás téglékben. Margit-szappan 70 L, Margit-pouder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a zárvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő :: ::
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

ÉKSZEREK EZÜSTNEMŰEK
egyházi szerek órák angol francia és kincsesárnyak az utazók gyártáskor a legújabb angol rendszer szerint be-esszeszethető részlelvezetésre
Sárga Iános ékszergyárostól
Kolozsvárt. — Képes nagy árjegyzék ingy.

Rozsnyay Pepsin bora.
Kellemsen ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomor-gyengeség ellen.
Étközés közben véve, megóv a gyomortelhetéstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.
12293 Kapható: minden gyógyszerárban valamint
ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban
ARAD, Szabadság-tér.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!
Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részv.-társ. Budapest, V., Báthory-utca 5.
Kizárólag természetes magyar ásványgyógyvizet hozunk forgalomba.
Egy liter víz ára palackosera mellett:
Borszéki Boldizsár, idült gyomor- 28 fill.
haj ellen — 34 fill.
Borszéki Fokut, az ásványvizek 28 e
királya, kőszvény ellen — 28 e
Borszéki Kossuth, vérszegény- 28 e
ség ellen — 28 e
Bodóki Matild, alkális savanyúvíz 28 e
Baross, veséjaj ellen — 28 fill.
Borhegyi, húgyhajtó — 28 e
Bohóti, idült víz — 28 e
Előpatáki, sárgaság ellen — 34 e
Felsőrákosi Mária, légszűrt — 28 e
ellen — 28 e
Hargitaliget, idült ital — 28 e
Horgász, étvágygerjesztő — 28 fill.
Kászoni-Fokut (Salutaris) jód és lithiumtartalmu — 28 e
Répató, égvényes ásványvíz — 34 e
Szekély-Selters, idült gyomor- 28 e
hajok ellen — 28 e
Sztójkai, czukorbetegség ellen 34 e

Kitüntetve: Páris, Bécs, — Budapest, Szeged. — Alapítástól 1864. Telefon 63-36. Vidéki megbízások pontosan teljesíttetnek.
Gyűjtőtelepek: — Andrássy-út 50. szám. Liptó-körút 16. szám. Isabella-utca 66. szám. Rákóczi-út 78. szám. Ulloi-út 30. szám. Váci-utca 51. szám.

BUTOR készpénzért és részletre. 3 szoba teljes berendezés 380 ft., mely áll: 1 háló, ebédlő és szalonból, 100 szoba állandóan készen rakliron a legegyszerűbb kivitelű a legújabb mabig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fill. bélyegekben.
NAGY IMRE lakberendezési vállalata, Budapest, Váci-körút 9. sz. (Szerecsen-u. sarok).

HALL-fürdő. Felső-Ausztria.
Elsőrangú jodbromfürdő. Európa legrégebbi és leggyógyhatásosabb jódforrása. — Idegy: május 1-től augusztus 31-ig. — Felvilágosítást és prospektust küld a Firdőigazgatóság.
Dr. Gerstel szanatóriuma télen is nyitva van.

Legelőszobb bevasárlási forrás saját készítményű **nap- és esernyőkben;** egygyobb választék eredeti francia reform-fűzőkben, melyeket mérték szerint is készítek.
Brand Sámuel nap- és esernyőgyár Budapest, Király-u. 16. és Deák Ferenc-u. 18.

A kebel fejlődése.
A művészet, melyivel szép kebel lehet elérni. Páris asszonyai és minden ország elegáns hölgyei előtt, a kik a **Pilules-Orientales**-t (késői pillülat) használták — jól ismert. Csak a helyes szerelés fejt ki előnyös befolyást a kebel fejlődésére és erősítésére és ebben a tekintetben a **Pilules-Orientales** oly hírnévre tett szert, amely kizárja, hogy ezeket más preparátumokkal, mint: puder, liszt stb. hasonló megkísérlettel összehasonlítani lehetne. Kivülről alkalmazott szerek, mint: balzsam, pomádé, frottír, záz és mindennemű készítmények hatásatlanságát bizonyították; a szükséges tagert elő nem idézik, a mely a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányok tehát módjában van keble természetes fejlődését előmozdítani, az asszonyok pedig, hogy keblük teltségét megszerezzék, vagy visszazereztesék. A **Pilules-Orientales** különböző hatással vannak a kebel sárga foltjának előidézésére és teljesen eltünteti a váll- vagy nyak csontelmozdulásokat, melyek graciózus teltiséggel betakarítanak. 30 évi tapasztalásra támaszkodva kijelenthetjük, hogy ezen pillülat teljesen ártalmatlanok és hogy azokat az egészesz legcélszerűbb veszélyeztetése nélkül lehet alkalmazni. Könnyű, diszkrét kezelés. Egy üvegecske használati utasítással 6 kor. 45 fill. franco; utánuvétel 6 kor. 75 fill. J. RATE, gyógyszerész, 3 Passage Verdun, Paris. Utánuvételről megkímélendő, kérjünk határozatlan franczia bélyegzővel **Union des fabricants** ellátott dobozt. Budapesti raktár: Torók József gyógyszerész Király-utca. Prágai raktár: Fr. Witte & Co., Wassergasse 19.

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 2.

Szerkesztési iroda: IV. Beáltanoda-utca 5. Egyes szám 10 korona. A «Világkronika»-val Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Félévre — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. Negyedévre — 4 korona.

A MADONNA-TIPUS.
A MISZTIKUS katakombák őszinte hittel kifejezett művészetéhez kell fordulnunk, ha a **Pastor Bonus** és a **Madonna**-típus fejlődésének történetét ismerni akarjuk. Ez a művészet primitív ugyan, de bensőséges jellegű, igaz egyszerűséggel átérzett művészet. A föld sötétjében, a kriptaszertű keresztény imaházakban kell keresnünk a legmagasabb, — a glóriával övezett keresztény hit első szimbólumainak helyét és voltaképeni ábrázolását. Mária, illetve Madonna ábrázolásának első színhelye a katakombák. Szimbólikus meglevenitése kezdetleges, mint a milyen a **Priscilla** katakombák Máriaja. De valami sajátos erő, valami eszményi sugárzás és hitbeli jóindulás tükröződik róla, mely már a hívő lélek kiváltásos ideálja akar lenni. És noha nincsen se szingazdsága, sem kifogástalan vonalharmoniaja, de mégis a **Szent Szűz** feje fölött ragyogó csillag s különösen Izaiás próféta hitbeli jóindulást hirdető arca, áhífatot gerjeszt, tiszteletet és imádatot parancsol.

Ezzel a sajátosan egyszerű, bensőséges tulajdonsággal indul fejlődésnek az első Mária-típus — illetve a Madonna-ideál. Kezdetben ment minden művészeti gyönyörűségtől, inkább teologikus jellegű, az égi magasságba ragadó ideál csupán, mely kizárólag az aszkéta lelkek szolgálatában áll. A katakombák Madonna-típusa ülő helyzetben van megörökítve. Nincs benne sem kölesönként, sem eredeti művészi vonás, kizárólagosan egyetlen eszme képviselője, egyetlen érzés tolmácsolója. Átvészi a hozzá fohászokodók imáját, továbbítja s a szentélyek illatos tömjénfüstjére emlékeztet. Hasonló hatású a callixtusi katakombák primitív freskóképe. Ez is a keresztény üldözés **Virgo oransa** és. habár feltűnően művészetlen, mégis sok időn át kedvelt formája a vallásos szimbólumoknak.

Ez a művészet Máriát Jézus nélkül, kiterjesztett karokkal állítja a keresztény hit oltárai fölé. Később már szentek társaságában, vagy a szent égi pástoraitól körülveve, válik fokozatosan egyénibb. A callixtusi katakombák **Virgo oransa** két bárány között áll s a kereszténység szószólója gyanánt szerepel. Századok peregnék le és nincs tökéletesbülést hozó reneszánsza ennek az egydalú ábrázolásnak. **Szent Maximin** kriptájának Madonna-

Murillo: Madonna. (A firenzei Pitti-képtárban.)